

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 43 f.

HIRDETÉSEK:

4-napos petit sor egyszer 20 fillér,  
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 467.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Fuziók törekvések.
- Az első szocialista miniszterelnök.
- Tűzvizsgálat a Schlick-gyárban.
- Felhő Rózsi férjhez megy?
- Tennisz-verseny.
- Repülőgépek versenye.
- Séta a Schwartzler szanatóriumban.
- A vetélytársak.
- Nyolc esztendő bíró.
- A tölténygyáros kalandja.
- Becsaptak tizenöt ügyvédet.
- Tarkaságok.

## Polgárokka degradált hercegek.

Arad, j. líu. 27.

Mikor valamelyik uralkodó családban herceg születik, az már a bölcsőben hadnagygyá lesz. A pólyával együtt kötik fel rája a kardbojtot és a nyakkötőt, amely más gyereknél azt hirdeti, hogy papa, vagy mama kedvence a viselője — a herceg szolgálati rendjelet visel. Tizennégy éves korában már kapitány, huszszal ezredes s hasonló fokban jut a hadtestparancsnoki ranghoz. S ezt az előléptetést mindig folytatja, amíg csak véletlenül háboru nem tör ki. Akkor félreteszik a herceg-táborszernagyot s a munkához kirendelik az öreg, bedolgozott generálisokat. Ahogy ötven év előtt is történt, Solferino előtt.

Nem a szédületes előléptetésnek ez a módja a tárgy most, hanem az, hogy az uralkodó családok tagjai egyes-egyedül a katonai pályát tartják a származásukhoz, hivatásukhoz,

hajlandóságukhoz illőnek. Így volt ez Görögországban is, ahol most, a krétai kérdéssel kapcsolatos bonyodalom rendezése körül a királyi család tagjainak le kellett mondani a hadseregben viselt állásukról. A görög dinasztia tagjai tehát civilek lesznek s ha csak tényleg nem akarják az életüket savanyítani, kell, hogy valamely polgári hivatás, foglalkozás után nézzenek.

Mert a katonai pályát se kenyérekért kedvéért választják a főhercegek. Még a csapatfelügyelői állással járó fizetés is — pedig az már kővér összeg, — kicsiség lehet Frigyes főhercegnek, a kinek óriás uradalmi, erdői, bányái és gyárjai vannak. S egy-egy ifjabb herceg bizonyára nem is fárasztja magát azzal, hogy a főhadnagyi fizetést fölvegye. A katonai pálya náluk: hivatás, a mely eddig az egyedüli számukra. Magasabb szempontok teszik ezt kívánatosnak. A hadseregek a dinasztiaik legfőbb támaszai; igyekeznek tehát, hogy ez minél közvetlenebbül, minél több szálal legyen a trónhoz kötve. A hadseregnek — s ebben a nemzet külön testét tekintik, — azzal adnak díszet, hogy a nemzet legfőbbjei, a korona oldalán állók szintén közé állanak, a hadsereggel egyformák lesznek.

De Görögországban, a klasszikus földön balkáni talajra süppedt államban próbát tesznek az ellenkezőjével. Eddig Franciaország volt mindennemű ujitásnak kísérleti talaja; most próbál egyet Görögország. A királyi család

tagjait, a hercegeket kiszakítja a hadseregből. Csak a címeket hagyják meg. Hadtestparancsnokok lesznek, — in partibus infidelium. Brigadérosok brigáda nélkül, — ahogy Ocskay-ban mondják.

A merész ujitást érdeklődéssel fogja nézni az egész világ. Jogos kíváncsisággal várja: a hadseregnek használ-e ez az ujitás, vagy a hercegeknek. Valószínűnek tetszik, hogy mindakettő hasznát veszi. A hadsereg a hercegek nélkül nemcsak demokratikusabb szervezet lesz, de meggyarapszik ambícióban, a tehetséget előresodró akaratban, amelynek igen gyakran az akadály, hogy az elérni vágyott helyre a születés jogán egy-egy herceget ültettek be. Például az osztrák-magyar hadseregben hány tábornoki és törzstiszti állás szabadulna föl az olyan katonák számára, akik az előléptetés rendje szerint igyekeznek azok felé.

S a hercegek? Akármilyen jó, vagy rossz véleménye legyen valakinek az uralkodóházak tagjai felől, se csupa zseninek se pedig csupa tehetségtelenségnek nem tarthatja őket. Kétségtelen tehát, hogy egy részük polgári pályákon is meg tudná állni a helyét. Bizonyos, hogy ezeknél is segítségükre lenne a születési előnyök, akár most a katonai pályán; de azért a magas resszortban értékes szolgálatokat tehetnének. Az Ember tragédiájában mondja a kedves: „O Sergiolus, mennyi sok nemes érzést találtál volna a kebelben, ahol csak

## A virágnak megtiltani nem lehet...

— Levél. —

Írta: Aranyvirág.

Édes Viktor!

... Leveled inkább szomorubbá tett, mint-hogy felvidított volna. Fáj nekem, édes, hogy Te szenvedsz, sokat szenvedsz...

En azt hittem, hogy Ti boldogok vagytok együtt, s bármennyire fáj is ez nekem, eltitkoltam azt. Azt gondoltam, minék e boldogságot megzavarni; inkább törjön össze egy szív, mint kettő...

Édes Viktor! Soha senkinek sem mondtam ki e szót: „szeretlek.“ Neked nem kellett mondanom, megtudtad ugy is. Igen, Viktor, nagyon, véghetetlenül szeretlek; annyira szeretlek, hogy minden bajodat, gondjaidat, szenvedéseidet viselném, magamra venném, — csak-hogy te gondtalanul, vidáman élhessél...

Szeretlek gyermekkorom óta, mikor még nem is ismertelek! mikor hallottam rólad beszélni, mindig győnge pir futotta el arcomat, s mikor először találkoztunk, szivem majd elszorult, majd pedig sebesen vert. És amikor eljöttél tőlünk, egészen rabod voltam már.

És azután minden este imádkoztam érted, hogy boldog légy.

És... föltettem magamban, hogy elfe-

ledlek; kértem az Istent, ne engedje, hogy annyira szeresselek... Mindhiába...!

Mikor nagyobb leány lettem, mikor kezdtem jobban megérteni, hogy mi az az élet, mi az a szerelem, s mikor láttam eseteket, hogyan törhetik össze egy szív... még eltökéltebb szándékom volt feledni a multat, Téged, s mindent, mi Te reád emlékeztet... Egy új, (magam sem tudtam milyen) életet akartam kezdeni.

Már épen nem, vagy csak néha, úgy lopva mertem rád gondolni. Hiszen hallottam már, hogy van kiszemelt párod, választottad.

Olyan magasnak, olyan messzelevőnek, megközelíthetetlennek gondoltalak és... még jobban szerettelek.

Azt a másik leányt egy angyalnak képzeltem, aki teljesen méltó Tehozzád, a Te szerelmedre s mikor így láttalak benneteket lelki szemem előtt, olyankor mindig két könnyecsepp esett ki szememből... és imádkoztam értetek az Istenhez, tegyen boldoggá, nagyon boldoggá Titeket...

Már azt hittem, szivem megnyugodott, hogy már nem fáj a visszaemlékezés; hogy talán már sikerül is elfeledni Téged... mikor rokoni körben egyszer valaki azt ujságolta, hogy véglegény vagy, s nemsokára meglesz az esküvőd...

Nem tudtam, mi a bajom, egyszerre elsápadtam, minden vér a szivemre szaladt, aztán

megint az agyamra szökött, vérpiros lettem. Azt sem tudtam, hogy kerültem ki a szobából. Nagyon, nagyon fáj e hír, oly kínosan érintett...

Aztán nehezen bár, mégis erőt vettem magamon; igyekeztem kacagni, nevetni, mulatni, csak-hogy elpalástoljam azt, hogy mennyire fáj a szivem.

Mamáék el nem tudták gondolni, hogy mi lelt. Észrevették, hogy palástolok, eltakarni igyekeztem valamit, de ők egészen mást gondoltak. (Azt hitték, hogy a helybeli segédjegyzőbe vagyok szerelmes)

Faggattak, kérdezgettek; sőt valamennyi rokont, jóismerőst felkértek, hogy próbálják kivenni belőlem titkomat.

Mindhiába. S csak annál jobban kacagtam; bolondítottam minden fiatalembert, aki elém került, aztán kinevettem egyformán mindeniket.

Hej! Édes Viktor! Nehéz napok voltak azok, rossz felidézni is...

Mikor legutóbb bucsú volt nálunk, titkon reméltem, hátha eljössz... Édes anyádtól nem mertem kérdezősködni Felőled, félttem, hogy elárulom magamat. Kerültem is, hogy ne keljen beszélnem vele egyedül. És mégis bekövetkezett. Lefekvéskor ketten kerültünk egy szobába, s az éj esődjében, sötétjében elbeszélgettünk. Oh! Milyen jó volt, hogy sötét volt, nem láthatta, hogyan ég az arcom, mikor

muló kéj után kutattál!" Ki tudja, mennyi tudományra, művészetre, törvényalkotásra, közigazgatásra, vagy iparra született tehetség van a királyi családokban, akiket a léha és parancsokkal tömött katonai pályára kényszerítenek!

A görög királyi hercegeket bizonyára különös okok miatt tették el a katonatiszti állásokról. De azért most rajtuk áll valami. Péter cár megmutatta, hogy ács is tudna lenni, s meg tudna élni ebből az iparból. Mutassák meg a görög hercegek Európának, hogy civilek, hasznos, értékes és kiváló civilek tudnak lenni.

## Fuziók törekvések.

### Megegyezés a választói jog kérdésében?

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 2.

A politikai csend csak látszólagos. A munka a kulisszák mögött erősebben folyik, mint valaha. Wekerle miniszterelnök, aki birtokáról csaknem mindennap felrándul a fővárosba, számtalan politikussal konferál. Ugyanezt teszi Sztéryi József államtitkár, aki főképp a bankosok puhításán fáradozik. Wekerle ma a fővárosból klopódiái birtokára utazott.

Az bizonyos, hogy megint a fuzió kísért, melyet Wekerléék minden áron nyélbe akarnak ütni. Azonban Justhék sincsenek tétlenül és lapjaikban ugyancsak ütik a közös bankosokat és a 67-eseket. Ilyen körülmények között vajmi nehéz a kibontakozásra nézve jóslásokba bocsátkozni.

A Wekerle kormányról nem tehető fel, hogy csak azért nevezette ki magát, hogy őszig az ügyeket vigye és azután ismét eltűnjék a politikai színtérről. Az újra való kinevezést ez a kormány bizonyos feltétel mellett vállalta. A többi között kikötötte magának, hogy a kibontakozás munkája az ő kezeiben maradjon. Erre nézve a miniszterelnök egy tervezetet mutatott be, mely megnyerte a király hozzájárulását.

Ez a terv szerint a kormány arra törekszik,

hogy a mostani koalíciós pártok között fuziót hozzon létre; ha pedig ez nem sikerülne, úgy egy kormánypárti block alakíttatnék, melynek egyetlen feladata a plurális választói jog megvalósítása volna. Hir szerint Andrássy beleegyezett abba, hogy a hármasszavazati jogot elejti és csak az egyes és kettős szavazati jog törvénybeiktatását követeli. Ezáltal a választói reformot a függetlenségi pártra nézve is elfogadhatóvá tenné. A bankkérdés valamelyes deklarációval intéztetnék el, úgy, hogy a kormány tagjai azután ebben a kérdésben is szolidarisak lennének, miáltal megszűnének az az ok, amely a kormány lemondását előidézte.

Ez a kibontakozási terv első sorban a bankosoknak a függetlenségi pártból való kiszorítását célozza. Ha ez a csoport erőben és számban olyan lesz, hogy a kormány azzal nem volna képes megbirkózni, akkor tervbe van véve a ház felosztása. Erre nézve a kormány már most teszi az előkészületeket.

Beavatott politikusok mondják, hogy a jelenlegi válságot a legfelsőbb helyen is új választásokkal óhajtják megoldani. A jelenlegi parlament pártviszonyai olyan kuszártak, hogy üdvös törvényhozási munkára egyáltalában nem képes. Szükség van egységes kormánytöbbségre és ezt csak új választásokkal lehet teremteni.

## Tűzvizsgálat a Schlick-gyárban.

### A katasztrófa okai.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 27.

Ma délelőtt tartották meg a tűzvizsgálatot a budapesti Schlick-gyárban, amely igen hosszú időt vett igénybe. A VI. kerületi előjáróság részéről ott volt Rupp László előjáró, a tűzoltóság részéről Szczerbovszky Szaniszló tűzoltóparancsnok, továbbá Szilágyi Lajos kerületi mérnök és Szeszler Hugó rendőrkapitány. A hosszas vizsgálat eredménye ez:

A tűz kívülről keletkezett, valószínű, hogy egy szomszédos gyár kéményéből eredő szikra gyújtotta fel a tetőt. Bűneset nem fordult elő. A kár 250.000 korona, mely biztosítás útján megtérül.

És... ahogy elhalmoztalak csókjaimmal... elárultam magamat mégis... De... Te is...!

Amikor ugyanoly hevességgel viszonzad csókjaimat... Oh, én éreztem azokban, hogy több, mint rokoni csókok...!

Ugy látszik, mind a ketten egyen dolgoztunk. Én saját magamat akartam kényszeríteni, hogy ne szeresselek, Te meg engem akartál elidegeníteni magadtól...!

És... nem sikerült egyikünknek sem.

Oh milyen büszkén mentem végig veled az utcán! S mikor láttam, hogy megnéznek, megbámulnak az emberek, mily érthetetlenül bámulnak főként Tereád, ki sem tudom fejezni, mit éreztem...!

Csak mentem Te melletted, Te veled, büszkén, boldogan, édes Viktor...! Veled, akinél nagyobb, jobb férfit nem tudok elképzelni...!

De Istenem! Talán még sem lett volna szabad ezeket Neked megírnom. De nem, nem birtam parancsolni tovább a szívemnek. Leirtam nyíltan, őszintén, ahogy a szívem diktálta... ne vedd rossz néven, ne haragudj érte, édes Viktor...! Hisz oly jól esett ezeket leírnem...!

... Isten veled! Ezerszer csókol

a te kis Aranyvirágod.

Magánforrásból származó vélemény így okolja meg a tüzet:

A tűznek előzményei vannak, olyan előzményei, amelyek eddig nem kerültek a nyilvánosságra. A múlt hét péntekjén tűz volt a Schlick-féle gépgyárban. A villamosvezetékek elromlottak s a gyár igazgatósága a villamos-társaságtól szerelő-munkások kirendelését kérte, hogy a villamos-üzemet helyreállítsák. Négy szerelő-munkást küldöttek ki a gyárba. Ezek a munkások a modell-műhelyben és a padlásokon dolgoztak, ott javították ki a vezetékeket. A modell-műhelyben és a padlásra egyszerre, egyidőben tűz támadt. A gyári tűzoltóság nyomában hozzáfogott a veszedelem elfojtásához s félórai nehéz munka után, úgy, ahogy eloltották a tüzet. Ezt a tüzesetet az igazgatóság eltitkolta. Sem a tűzörséget, sem a rendőrséget nem értesítették a dologról s a pénteki tűz titokban is maradt tegnapig. Tegnap pedig, amint azt már említettük, ugyancsak a modell-műhelyben és a főépület padlásán egyidőben keletkezett a tűz. Már most nagyon könnyen lehetséges, hogy a multkorai tüzet nem fojtotta el teljesen a gyári tűzoltóság, amely természetesen nem olyan gyakorlott a veszedelemmel szemben, mint a fővárosi tűzörség. Ezért volt nagy hiba a tüzesetet eltitkolása. Egy égő fadarab, egy parázs ottmaradhatott a padlásra, most levegőhöz jutott és kigyulladt. A sokszáraz fa kitűnő anyag volt a veszedelem táplálására. A gyári tűzoltóság véleménye szerint a modell-műhelyben keletkezett tulajdonképpen a tűz. Ott is dolgoztak pénteken, ott is volt tűz pénteken.

## Az első szociálista miniszterelnök.

### A Briand-kormány bemutatkozása.

Távirati tudósítás.

Arad, július 27.

Óriási érdeklődés mellett mutatkozott be ma délután a párisi kamarában Briand, az új francia miniszterelnök. Az első szociálista miniszterelnök bemutatkozására igen nagy közönség lepte el a karzatokat, sőt mintegy ezer főnyi tömeg már nem tudott helyet kapni és kiszorult az ülésteremből.

A nevezetes ülés lefolyásáról a következő párisi távirati jelentés számol be:

Pontban délutáni két órakor nyitotta meg az elnök az ülést. Mindjárt ezután Briand, az új miniszterelnök emelkedett szólásra. Meleg és rendkívül szimpatikus hangon olvasta fel a kormány-nyilatkozatot, melyben kabinetjének programját adta. E program nagyjában megfelel a Clemenceau kormány programjának. Szól a világbéke fenntartásáról, a munkásbiztosításról, a választóreformról. A nagy hatást tett deklaráció után Lafferre, radikális többségi párt tagja szólalt fel, kérdezve az új miniszterelnököt, hogy akarja-e a radikális többségi párt programját magáévá tenni. Utána még egy radikális és egy progresszista képviselő szólalt fel, majd Briand válaszolt.

Hosszu válaszában kijelentette a miniszterelnök, hogy ő csak bizonyos megfontolás után fogadta el a miniszterelnökséget. Kérdezte magától, hogy nem-e fiatal a méltóságra és hogy annak elfogadásával az ország javára fog-e szolgálni. Csak rábeszélés után fogadta el a megbízást. Ő a maga részéről nem változott meg, hanem olyan férfivá lett, aki ke-

rólád beszélt. Mikor elbeszélte, hogy mily derék, jó fiu vagy, büszkeségük. Mily szép pozíciót vívtál ki nehéz életküzdelemmel messze idegenben, ahol szintéa szeretnek, becsülnek.

Milyen jól esett ezeket hallanom... úgy fájt ez az öröm...

Nem tudtam megállani, hogy meg ne kérdezzem: vőlegény vagy-e csakugyan, s igaz-e, hogy nemsokára meg lesz az esküvőd...?

Elmondta erre édesanyád, hogy még nem, mert sok-sok szenvedést hozott rád annak a másik leánynak szerelme, hogy nem úgy bánik veled sem ő, sem családja, ahogy Te megérdemelnéd...

Oh! Ezt még rosszabb volt hallanom, nem is tudnám leírni mennyire fájt hallanom. Oh, hogy haragudtam arra a másik leányra, hogy gyűlöltem e percben...!

Másnap tudtomra adták szüleim, hogy Hozzátok megyek, s nálatok maradok hosszabb ideig.

Egész kétségbe estem erre, féltem. Istenem!... mi lesz velem...! Féltem az első találkozástól, féltem, hogy elárulom, hogy jobban szeretek, mint egy távoli rokont...

S mikor hosszú évek után összetalálkoztunk, remegtem az első percben, legjobban szerettem volna sirva borulni a válladra és... erőt vettem magamon, kacagva, nevetve ugrottam nyakadba, hogy gyermekes örvendezésnek vedd...!

resztül akarja vinni az új feladatokat. Már hét év óta dolgozik a republikánusokkal; a *praktikus igazságok és a tették embere*. Így működött mint miniszter is és ha így ítéli meg, akkor azt hiszi, hogy bizalmat igényelhet.

Programja a republikánus többség programja; a kormány célja mindenekelőtt a munkások agkori biztosítása, az új választások keresztülvitele, még pedig, ha lehetséges már a választójog reformja után. A kormány a béke politikáját követi és e célra kéri a parlament támogatását.

Briand miniszterelnök beszéde zajos tetzésre talált. Több képviselő bizalmi napirendet terjesztett elő, melyet nagy többséggel, 306 szavazattal 46 ellen elfogadtak. Erre az ülés véget ért.

## Repülőgépek versenye.

Latham ismét a tengerbe zuhant.

Távirati tudósítás.

Arad, július 27.

Bleriot Lajos francia mérnök diadalmas légi útja foglalkoztatja most az egész művelt világot. A La Manche csatorna átröpülése hatalmas lépés a kormányozható repülőgép tökéletes sikere felé, aminek bizonyítéka az az osztatlan öröm és lelkesedés, mellyel egész Európa a nagyjelentőségű eseményt fogadta. Bleriot versenytársai is mind siettek a győzelem ünneplésére, maga a feltaláló pedig már készen újabb utazásaira.

Késő éjjel azt jelentik, hogy az angol Latham ma ismét megpróbálta a csatornán való átröpülést, de mikor már majdnem a célnál volt, hirtelen a tengerbe zuhant. Baja azonban nem történt.

Mai hireink ezek:

### Bleriot működése.

Bleriot Lajos francia mérnök 1906. évben kezdett repülőgépek tervével foglalkozni. Az automobil-iparban már akkor is jóhangzású neve volt. 1906-ban társult Gabriel Voisinnel, a ki odáig Archdeaconnál, az ismert nevű mecenásznál dolgozott. A Bleriot—Voisin szövetség azonban nem tudott eredményt elérni. A sikertelenség elválasztotta a szövetségeseket és Bleriot ezután maga dolgozott a monoplán típusa szerint. Bleriot-t eleinte üldözte a balszerencse. Gépe felemelkedett, meg is tett kis utakat, de aztán lezuhant s darabokra szakadt. Ezért Bleriot-t el is nevezték a tönkrement aeroplánok bajnokának. Szerencsére ő tovább is kitarított munkája mellett és még akkor is az egy szárnyú gép mellett kardoskodott, mikor a Wright testvérek sikere folytán a repülőgép tökéletesítését az egész világ a kétszárnyú géptől várta. A franciák most Bleriot-t a monoplán apostolának nevezték el és sokat nevettek rajta. Hogy egyébként hány gépet tett tönkre Bleriot, míg a La Manche-on átröpült, bizonyítja az a körülmény, hogy diadalmas gépének a tízenkettes száma van.

### A feltaláló ünneplése.

Bleriot-t és feleségét, mint egy londoni távirat jelenti, most meleg ünneplésben részesítik az angolok. A repülőgép egy áruházban van kiállítva, ahol minden órában ezer és ezer ember tolong körülötte. Tegnap a megrogálás ellen 10,000 font sterlingre biztosították a gépet. A repülőgépen egyébként nagyon meglátszanak a gyakori hirtelen leszá-

lás nyomai, amelyek a sok próbarepülésnél támadtak.

Bleriot legközelebb versenyezni fog a „Daily Mail” 10000 font sterlinges díjára, a melynek feltételei szerint a London és Manchester közötti utat 24 óra alatt kell megtenni és csak kétszer szabad közben új anyagért leszállani. Angliában ezenkívül még 25000 font erejéig tűztek ki díjakat nagyobb levegő-utakra.

### A feltaláló elbeszélése.

Bleriot a következőképen írja le a „Matin”-ban repülését:

— Alig tudtam megvárni az ébredést. Lep-lanc barátom már hajnali fél háromkor felkelt. Egyáltalában nem volt kedvem startolni és szívesen hallottam volna, hogy a szél kedvezőtlenül fúj. De Leplanc az automobiljába kényszerített és a friss levegő bátorságot öntött belém. Les Beraquesben két munkatársam várt rám: Mamet és Kolin. Ők kinyitották a sátrat és kihozták a gépet. Ekkor már az egész falu talpon volt, ami némileg zavart, mert jobb szerettem volna egyedül lenni. A próbarepülés kitűnően sikerült. Tíz percig voltam a levegőben és kellemesen tapasztaltam, hogy a tengerpart felől nekem kedvező szelek fujdogálnak. Ez visz át — gondoltam magamban — a csatornán.

A versenyszabályoknak megfelelően megvártam a nap felkeltét. Megadtam a jelt az indulásra, a szerelők fölemelték a gépet és egy pillanat alatt a magasban voltam. Nyilegyenesen emelkedtem, s néhány perc múlva már a tenger felett lebegtem, a torpedó-követőmet jobbra hagyva el. Semmi izgalmat nem éreztem. A teljes szélesend megengedte, hogy a kormányrud nyugodtan maradjon és azt gondoltam, hogy mindkét kezemet zsebredughatom, olyan kevés dolgom lesz majd repülés közben. Ugy éreztem, hogy nem gyorsan jutok előre, amit a tenger egyhangú hullámzásának tulajdonítottam, ellentétben a szárazfölddel, ahol házak, erdők és utak álmyszerűen szoktak elmaradni mögöttünk.

Nagyon megvagyok elégedve gépemmel. Állandósága kifogástalan; a motor valósággal csodamű. Az első percekben oly biztosan éreztem magam, hogy reggelizni mertem a gépemben. Tíz percig teljesen egyedül, a végtelen tenger fölött, elszigetelve, a szemhatáron egy szilárd pontnak, vagy hajónak megpillantása nélkül leirhatatlan csöndben repült a gépem. A motornak zörgése törte meg a csöndet és én éreztem a veszedelmes gyönyörűséget, mely ábrándozásomból magamhoz térített. Szemeim állandóan az olajozót és a benzinfogyasztó mérőt figyelték. Ez a tíz perc végtelennek tetszett és boldog voltam, amikor a horizonton egy szürke vonal bontakozott ki, amely élesen elvált a tengertől és folyton nőtt. Megpillantottam az angol partokat; a fehérén csillogó magaslatok felé irányítottam a gépet, de ebben a pillanatban megfogott a szél és a köd. Kezeimmel és szemeimmel harcra szálltam ellenük.

A gép engedelmesen követte akaratomat; a magaslatok felé tartok, de szörnyű tévedést veszek észre: szilárd talaj helyett hajókat látok magam alatt, amelyek egy kikötőbe törekedtek. Hirtelen visszanyertem nyugalmamat és követtem a hajókat. A legénység észrevesz és lelkesülten kiáltozott felém: *hurra, hurra!* Szerettem volna tőlük megkérdezni, merre van Dover, de sajnos, nem tudok angolul. Déli irányban tartottam magamat a parti sziklák mentén, míg végre a doveri kastély előtt kiugró szikla fölött vad öröm fog el. A száraz föld fölött lebegtem s e pillanatban felém int egy három színű zászló. Ki más inthetett volna

felém, mint Fonten, a „Matin” riportere, aki akkor egyedül állt a végtelen sikon és torakszakadtából kiáltozott felém. Le akartam szállni, de a szél örvénye fölfelé kergetett. Éreztem, hogy sokáig már nem maradhatok a levegőben, mert 37 percig tartott már az utam. S ez elég volt. Beállítom a begyulladást s rábíztam magam a jószerencsére. A gép faszervezete darabokra tört, de én mégis átröpültem a La Manche csatornán.

### Bleriotné kijelentése.

Bleriotné a következőket mondta egy őt megintervjuoló újságírónak férje röpüléséről:

— Végtelenül boldognak érzem magam. Egy egész esztendőnek tetszett az az idő, amelyet a torpedó-zúzó hidján töltöttem el. Vágyva vágytam, hogy férjem startolását lássam s mikor mint a madár a levegőbe szállt, könny toltult szemembe, mert eszembe jutottak ama veszélyek, amelyek reá vártak. Elapadtak a könnyeim, amikor láttam szerencsés repülését s amikor fejünk felett elrepült, örömben tapsoltam. Elcsüggedtem újból, amikor elvesztettem őt szemeim elől és végtelen félelem fogott el arra a gondolatra, vajjon elérkezik-e valaha Angliába? Nem irhatom le, hogy mit éreztem, amikor Doverben viszontláttam őt és tudtam, hogy biztonságban van. Férjem megígérte még Doverben, hogy a már bejelentett verseny-röpülésen részt vesz, de többé soha se száll a levegőbe.

### A versenytársak véleménye.

Egy newyorki távirat jelenti: Wilbur Wright nagy elismeréssel nyilatkozott Bleriot utjáról. Különösen annak bátorságát csodálta. Az aeronautika tudományos szempontjából nem tartja tulságos nehéznek a megtett légi utat. Fontos körülmény azonban, hogy Blerioté az elsőség és hogy a sikernél politikai szempontok is közrejátszanak.

Zeppelin gróf egy berlini távirat szerint Bleriot utjáról ezeket mondta a Morning Post munkatársa előtt:

— Szívemből szerencsét kívánok Bleriotnak merész vállalkozása sikeréhez, de nem érzem magam eléggé szakembernek, hogy repülőgépeinek képességeiről műszaki ítéletet mondjak.

Londoni távirat jelenti: Latham új gépe Sangatteban elkészült. Az a gép, mellyel Latham nyolc nappal ezelőtt a tengerbe esett, helyre van állítva és tartalékban marad. Az új gép Calais mellett új indulásra készen áll, de ma a szél olyan erős, hogy a felszállás ma már aligha történhetik meg.

### Latham repülése a La Manche csatornán.

— Lezuhanás a tengerbe. —

Londonból táviratozzák: Latham ma megkísérelte követni Bleriot példáját, átröpülni a La Manche csatornát, de nem volt oly szerencsés, mint francia vetélytársa, mert kísérlete csak részben sikerült. Közvetlenül a doveri kikötő előtt repülőgépevel a tengerbe zuhant. Latham kísérletéről még hiányoznak a teljes részletek, de az eddigi táviratok szerint a felszállás a következőképen történt:

Latham ma reggel fél hat órakor kihozatta léghajóját a szabadba és kijelentette, hogy tekintettel a szép időre, még a mai nap folyamán meg fogja kísérelni a La Manche csatornán való átröpülését.

Fél hatkor próba kísérletet tett és körülbelül 5 percig néhány gyönyörű fordulatot és mozdulatot tett a levegőben, azután leszállt. Leszállás közben egy kisebb baleset érte, amennyiben a leszállás helyén egy ló volt, amelyet ki kellett kerülni s emiatt a gép olyan erővel vágódott a földhöz, hogy egyik része megsérült.

Latham azonnal gépéhez ült és egész nap dolgozott rajta, hogy a szükséges javításokat elvégezze. Délután öt órakor elkészült munkájával és dacára annak, hogy dél felé az idő teljesen megfordult, nagy szél keletkezett, délután fél hat órakor felszállott. Előbb néhány szép fordulást végzett gépével, azután csakhamar eltűnt a láthatárról.

Sokáig nem hallottak semmit Calaisban Latham utjának eredményéről. Csak késő este érkezett Doverből jelentés Calaisba, hogy Latham fél órán belül elérte a doveri partot, de közvetlenül a doveri kikötő előtt a tengerbe zuhant. Sem Lathamnak, sem a gépének semmi baja nem történt, mert a gépet azonnal kihúzták a tengerből.

Lathamot a közönség nagy ujon-gással fogadta a parton és hosszú ideig valóságos ünnepezték. Latham, amikor kihúzták gépével a tengerből, kijelentette, hogy a szárazföld felett tovább akar repülni, de ettől a tervétől elállott. Latham utazása a kudarc dacára is nagy sikerűnek mondható, mert szemben Bleriot utjával, a kedvezőtlen idő nehezebbé tette utját.

### A. La Manche-csatorna.

A La Manche-csatorna, amelyet Bleriot vasárnap átröpült, az a tengerszoros, amely az Atlanti Óceánt az Északi tengerrel összeköti. Az öbolszerű csatorna bejárata a francia Quesant-sziget és az angol Landsend fok között 166 kilométer széles, de keleti és északi irányban váltakozva majd összeszorul, majd ismét kiszélesedik. Legkeskenyebb helye, ahol egyszermind végződik is, a franciaországi Calais és az angolországi Dover között van; itt 33 és fél kilométer. Nemrégiben arról is szó volt, hogy alagutat vájnak a csatorna alatt. Gőzhajóval nyolcven-kilencven perc alatt lehet átjutni a csatornán Calais és Dover között.

A csatorna átröpülésének a terve, abban a formájában, amelyben Latham kísérletezett és amelyben most Bleriot megoldotta a kérdést, nem is olyan régi. Ez év januárjában vetette föl konkrétan a londoni léghajós-klubban Robert Massey. Ez után nemsokára Latham fogadkozott, hogy ez év augusztusa előtt felszáll és átröpül a gépével a csatornán és pályázik a „Daily Mail” nagy díjáért, sőt állítólag 10.000 frankos fogadást is ajánlott arra, hogy sikerül neki a csatorna átröpülése. Tudvalevőleg a „Daily Mail” című nagy londoni lap, amely szenzációs reklámjairól is híres, pályadíjat tűzött ki a csatorna átröpülésére. Latham a múlt hétfőn szállott föl, huszonöt kilométert megtett, azután a gépével a tengerbe esett; baja nem történt és nagyon ígérte, hogy a legközelebb ismét felszáll. Most Bleriot, aki július 25-én nagy

sikert ért el, amennyiben 42 kilométert 58 perc alatt röptt át, megelőzte. Latham-on és Bleriot-n kívül Lambert gróf is át akart repülni a csatornán; Lambertnek két Wright-féle röptőgépe van.

### A léggömb és a repülőgép története.

A levegő meghódításáért folyó küzdelemben két irányt lehet fölismerni: a léggömbbel (ballon) való felszállást és a levegőnél nehezebb szerszámmal, géppel való röptést.

A léggömbbel való felszállás hősei küzdelmeinek a története, megelőző sikertelen kísérleteket nem számítva, Montgolfier I-tvannak és Józsefnek a felszállásával kezdődik. (1783.) Ugyancsak ekkor a francia Charles a levegőnél tizenegyszerre könnyebb hidrogéngázzal töltött ballonnal röptt föl. Sokáig eredmény nélkül maradtak a léghajó kormányzására tett kísérletek. A ballonnal való felszállásnak hosszú története van egész Zeppelinig és Parcevalig, Peüen, Giffard ou, Dapuy de Lome-on, Tissandier n, Renard-on és Krebs en át. A ballonnal való röptésnek legkiválóbb alakja kétségenkívül Zeppelin, akinek sok diadaláról, de sok kudarcáról is adtunk már hírt. Az azóta német birodalmi léghajóvá előlépett kormányozható ballonjával egy-két esztendő óta ér el kiválóbb sikereket. Legutóbb, június legelején az egész művelt világ bámulatát vívta ki „a század legnagyobb németje”, amikor Friedrichshafenből Berlinbe utaztában harmincegy óráig uszott a léghajó a levegőben (ekkor történt az a körtefával való katasztrófa is); ekkor mondotta róla Wright az ohioi Daytonban, hogy nem csodálna, ha Zeppelin léghajója átröpülné az Atlanti-Oceánt, Zeppelin faradtalan kísérletező; emlékeztet még az a mult esztendő augusztus elején történt katasztrófa, amely után Németországban az a nagy gyűjtés kezdődött meg; Zeppelinek azelőtt is, azóta is voltak sikerei is, katasztrófái is. Vetélytársának, Parcevall örnagynak is.

A levegőnél nehezebb szerszámmal, a röptőgéppel való felszállásnak még nagyobb a története, ha nem is olyan régtől való. Maxim-Hiram on, Wellner en és Lilienthal-on át a föltalálók százai keresték a levegőben való közlekedés ügyének a megoldását a röptőgépben. Csak enyvehány kísérletező nevét írjuk ide, amikor megemlékezünk az amerikai Wright-testvérekről, a francia Fahrman ról, Delagrangeről, Latham-ról, Lambert grófról, Bleriot ról, Lagagneux-ról, a német Zipfel-ről. Minden állam kísérletezett már röptőgéppel, mert tudnivaló, hogy az államok egymással való versengésében nagyot jelent, melyiknek van jobb, hadászati célokra használhatóbb röptőgépe. Mikor a Wright ok kísérleteztek és nagy eredményeket értek el, az északamerikai Egyesült-Államok, Franciaország, Angolország, Németország, Olaszország is tárgyalásokat kezdett velük a röptőgépük kizárólagos átengedése dolgában. Legutóbb a Wright-gépek gyártására részvénytársaság alakulásáról is beszéltek. A Wright-testvérek először Amerikában kísérleteztek. Tavaly májusában érkeztek róluk az első hírek. Orville Wright Amerikában 1908. szeptemberében egy óra 10 perc 30 másodpercig gyakorlatozott a levegőben; ugyanekkor Wilbur Wright Európában, a Páris mellett levő Mans-ban 35 perces eredményével tűnt föl; Orville Wright ugyanebben a hónapban kísérletezés közben lezuhant a repülőgépével, amely elpusztult, a kísérője meghalt, ő maga úgy megsebesült, hogy hónapokig nyomta az ágyát. Azalatt Európában Wilbur Wright sikereket sikerekre halmozott. Ugyanez év októberében egy óra kilenc percig maradt a levegőben, amelylyel ötszáz ezer frankos díjat nyert el; november 14-én a magassági díjat vívta el. Egyszer majd egy óráig manőverezett a levegőben 36 angol mérföldes sebességgel. Delagrange, Fahrman, Bleriot is nagy alakjai a röptőgépes küzdelemnek. Fahrman nemrégiben 45 perc alatt tizenegyszer röptt körül egy háromszöglet 43 kilométeres gyorsasággal, összesen 42 kilométernyi utat tevén meg.

### AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

## Felhő Rózsi férjhez megy?

Beszélgetés egy vőlegénnyel, aki nem is vőlegény.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 27.

Nines egy hónapja sem, hogy a lapok pikáns izü színházi csemegéivel szolgáltak. Arról szolt a hir, hogy Felhő Rózsi, a szegedi színház primadonnája, férjhez megy. Férjhez megy, hűtlen lesz a hűtlenséghez, hátat fordít mindenkinek, aki csapta körülötte a szelet és odaadja a kezét...

Nos, kinek adja oda a kezét? Ezt kérdezni se kellett volna, mert erre már meg is feleltek az ujságok, amelyek Felhő Rózsi házasságáról irtak. Az ujságok azt irták, hogy nemsokára szétmennek az eljegyzési kártyák ilyenformán: Felhő Rózsi — Kertész Mihályjegye-ek.

Tehát Kertész Mihály, a szegedi színház szerelmes hőse és sok felsőbb leánynak ideálja volt a kiválasztott, a kitüntetett férfi, aki Felhő Rózsi férje lesz és ezzel egész szekérre való álmodot tépett széjjel. Kertész Mihály és Felhő Rózsi az ujságok híradása szerint új céget is nyitnak a házasságuk után. Ezt a céget:

Felhő Rózsi és Kertész Mihály  
szinigazgatók.

Pécs? Szeged? Pozsony? Arad?

A házassági hir is, az új cég alakulásáról szóló jelentés is sokáig megzavarta a színházi közönséget, a szinigazgatókat és az ügyvédeket. A közönség nem szívesen látja, ha férjhez megy, vagy ha megbázasodik, akit szeret, — a szinigazgatóknak berszók a hátuk, ha új szinigazgató-jelöltek jelentkeznek és az ügyvédek előre félnek, ha a primadonna férjhez megy, mert ki kapja meg a válópórt, a mely nem jövedelmez semmit?

Zavaróhat volt és van bőven. De csak volt és van, mert nem lesz. A publikum is, a direktorok is, az ügyvédek is megnyugodhatnak ebben a nagy melegben, mert egy ujságírónak Budapesten módjában volt beszélni Kertész Mihálylyal, a házassági komédia egyik hősevel. Kertész a házasságáról ezeket a szenzációs kijelentéseket tette:

— Én is olvastam az aradi ujságokban azt a beszélgetést, amely Felhő Rózsi és egy ujságíró között lefolyt. Akkoriban az aradi színház vendégszereplésre hívott bennünket, föl is léptünk több estén igen nagy sikerrel. Kétségtelenül igaz, hogy Felhő Rózsi említette az eljegyzésünket, de csak tréfás megjegyzést tett róla. Ő csodálkozott legjobban, mikor az ujságok a megjegyzésből komoly esetet csináltak.

— Az eljegyzésünk nem történt meg. Ezt a cáfolatot, persze, előbb is közzétettem volna, de mikor a színésznő vagy a színész idegen színházban, idegen közönség előtt lép föl, mindig ki van téve annak, hogy csak félig igaz vagy egészen valótlan apróságokkal igyekeznek fölkelteni irántok az érdeklődést. Ami eljegyzésünk híre is így született meg, — a tény azonban az, hogy sem az eljegyzés meg nem történt, sem a házasság idejéről — ami természetes — nem esett szó. A házasságomról, amit Felhő Rózsival kellene kötönnöm, én egyáltalán nem tudok. Pedig, ugyebár, nekem tudnom kellene róla?...

A nyári színházi pikantiát ez a nyilatkozat kivégzi és ezzel a szárnyra kelt kacsát Kertész Mihály súlyosan megsebe-

siti. A kassa azonban egészen nem halt meg, mert még mindig beszél valamiről:

— Miért akar Felhő Rózsi színigazgató lenni?

Erre a kérdésre Kertész Mihály — aki valóságos elragadtatással beszélt Felhő Rózsi asszony művészetéről és az aranyporos egyéniségéről — nem felelt. Nem is felelhetett, mert Felhő Rózsinak ezt a tervét már nehéz lett volna cáfolni. Felhő Rózsi színigazgató lesz, de csak néhány esztendő múlva. Hogy hol? Istoneum, ezt még találgatni is nehéz.

## IRODALOM ÉS MŰVESZET.

### A színház műsora:

**Szerda:** Gül Baba, operett. Faludy Károly és Ladiszlay József bucsufelléptével.

**Csütörtök:** Rang és mód, szimf. H. Körössy Juci és Hunyady József bucsufelléptével.

**Péntek:** A király, vígjáték. Hegedüs Gyula felléptével.

**Szombat:** A kivándorló, szimf. Hegedüs Gyula felléptével.

**Vasárnap:** Délután: A tiszteletes ur keservei, vígjáték. Este: Az ördög, vígjáték. Hegedüs Gyula felléptével. Utolsó előadás.

\* **Vendrey és Tapolczay bucsufellépte.** Az aradi színház két legkedvesebb vendégművésze, Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső ma este bucsuztak el egyhónapos vendégszereplés után az aradi publikumtól. Tizegy este át kacagtatták a közönséget, ma bucsuzól, mintha ezzel is demonstrálni akarnák, mily nehezen válnak meg Aradtól, komoly szerepekben, művészetük nem kevésbé értékes oldaláról mutatkoztak be. Beyerlein Takarodójában Vendrey Lehdenburgot, Tapolczay Michalek drámai szerepét adta. Nagystilű alakításaikkal lebilincselték a közönség érdeklődését és nem kaptak kevesebb tapsot mai szereplésüknél, mint mikor a könnyű muzsa kacagtató termékeit interpretálták. Szeretetteljes tapsban, számtalan kihívásban volt részük, melyből kiérezhették, hogy az aradi publikum nagy szeretettel bucsuzik tőlük és mindig örül a viszontlátásnak. Az előadás nivóját biztosították H. Harmath Józsa, Mártonfi, Keszler, Ditrói, Várnay, Hunyady és Dolly. Sajnos, hogy a szép előadást olyan csekélyszámú publikum nézte végig. H. G.

\* **Hegedüs Gyula.** Hegedüs Gyula, a Vig-színház kiváló művésze csütörtökön érkezik Aradra, hogy résztvegyen a próbákban, amelyeket személyesen vezet. Hegedüs három estén át lesz a színház vendége. Jegyek mind a három előadásra előre válthatók.

\* **Bucsuzó színészek.** Holnap bucsuzik el a Gül baba című operettben a színház két kedvelt tagja: Faludy Károly és Ladiszlay József. Faludy egyik legjobb szerepét, Mujkó cigányt, Ladiszlay pedig Ali basát játssza. A többi szereplő a régi. Csütörtökön H. Körössy Juci és Hunyady József bucsuznak az aradi közönségtől a Rang és mód című szimf. műben.

\* **Hírek az Urániából.** Nagy tetszés mellett mutatta be kedden új műsorát az Uránia színház. Lebilincselő látványosságok sorozata ez az új műsor, mely olyan érdekességekből van összeválogatva, mint például a jeunevilliersi kutyamenhely, mely egyetlen a maga nemében. Vagy például a benszülött szudániak katonai gyakorlatai olyan elsőrangú látványosságot nyújtanak, mely méltán lekötí a publikum érdeklődését. Pompás bohózatok is tartják a kiváló műsort, melyek közül például ötleteségével állandó derűtségben tartja a nézőt az Egy érdekes sakkjátssza című bohózat A varázsszimfonia és a Durand család. 791

## SÉTA

### a Schwarzer-szanatóriumban.

#### Beszélgetés az élőhalottakkal.

(Budapesti levél.) A Kékgolyó-utca gyönyörű fasoros mentén egy tucat kedves, meleg épület húzódik fel a hegynek. Ezek a babaroi Schwartz Ottó dr. házai, a felső polgári osztály idegbetegeinek nyugalmat hozó menedéktelepei. Az ember valami tropikus fürdőhelyen képzeletét, ahogy a sugár fák alatt sétál és az egész környék a babaroi Schwartz dr. meleg ember-szeretetét, világhírű pathologiai tudását tükrözi vissza. Minden a békét, a nyugalmat, a csendes elszigeteltséget szimbolizálja itt. Erre a nyugalomra szükség van, hogy az élet nagy túlekedéseiben kimerült emberek megtalálják a maguk nyugalma és egészségét.

Egy régi, kedves kollegánk, Fehér Dezső, a Nagyvárad Napló szerkesztője, aki idegbaját gyógykezelte itt, de aki okosabb, elevenebb, élénkebb szellemű most, mint valaha, volt a kalauzom a szomorú emberek házában. A főépület mögött tágas, nagy kertben sétálnak a betegek. Egy csoport a filagóriában vidáman kártyázik, a sétányokon pedig elszórtan járnak-kelnek a gyógyulófélben levők, fiatalok, öregek, ki egyedül, ki meg az ápolóval a háta mögött.

Az egyik padon ül egy fiatal főhadnagy. A térdén rajzoló papiros, arra festi akvarellben mellette ülő szép, deli, negyven év körül járó társát, egy ismert fővárosi orvost. Odamegyünk hozzájuk. Fehér Dezső bemutat.

— Szervusz doktorkám! Bemutatom neked a kollégámat, szeretne veled megismerkedni.

A doktor feláll, kezét nyújt.

— Szervusz pajtikám! Én is író ember vagyok, de most nem írok. Ez a katona most festi az arcképemet. Majd kiállítjuk a tárlaton. De ezt csak ő hiszi. Olyan paralyzis progresszívja van az öregnek, hogy tizig se tud számolni.

A főhadnagy közben buzgón festett, oda se nézett. Ő felőle beszélhettünk, amit akartunk.

— Különbén — folytatta a doktor — füttyölök az egész kávéházra. Én csak türom. Nem türom, két r-rel, mint Türr Pista tábornok, csak türom. Egy r-rel.

Fehér Dezső jelentősen nézett rám, hogy látom-e már, hol rejlik a doktor paralyzise, aztán mentünk tovább.

Egy középkorú, jóképű ember sétált fel s alá egy pad előtt.

— Jó napot felség! Hogy állunk a hadsereggel?

A felség megállt, mélyen meghajolt, aztán katonásan vágta ki:

— Fel van emelve a létszám, felség.

Fehér magyarázta:

— Ez önmagát is, meg a többieket is királynak tartja. Neki mindenki felség. Boldog rögeszméje van és nagyon meg van elégedve magával.

Aztán ott vannak sorban a szanatóriumok tipikus betegei. A fiatal futóbolond, aki egész nap nyargal fel s alá, egy volt házelnöknek huszáves fia. Ott van a nevető bolond, aki mindig nevet, üres, ijesztő szemeivel.

A kerti pavillon ablakából egy őszhajú, nagy, erős asszony néz le a férfiakra.

— Ezt a kaszárnyából hozták ide. Beszökött a katonákhoz — mondja a kalauzom. — Köszönt neki, a nő meg méltóságteljesen biccentett a fejével.

A másik kertben egy padon ült egy 34 évesnek látszó, de igen jó formában levő uriaszony. Mellette az ápolónő.

— Ez egy miniszteri tanácsosnak a fe-

lesége. Egy év óta most már harmadszor van itt. Mindig megosolja az urát, mire aztán idehozzák.

Megszólítja.

— Kezeit esőkelem, méltóságos asszony. Megint visszakerült?

— Bizony, Fehér ur, megint behozott az uram.

— Tetszik látni, úgy van az, — mondta neki Fehér — ha az ember már egyszer itt volt és kikerül innen, akkor nagyon kell vigyázni, mert mihelyt egy ballépést követ el, mindjárt visszahozzák.

— Pedig én itt nem bírom ki sokáig. Nekem szükségem van szórakozásra.

A női osztályon egy gyönyörű szép, tizen-nyolc éves leány áll az ablaknál. Ránk mosolyog.

— Jó napot Annuska, hogy van?

A leány nem felel. Amint azonban tovább mentünk, rémes, vonításszerű hangokat hallatott.

Ez a legnagyobb mérvű hisztéria. — mondja szakértő szemmel Fehér Dezső. — Ez a leány a nyílt utcán a férfiak nyakába ugrott. Pedig előkelő urileány.

Egy huszonnégy éves leány, tipikus szerb arc, ült egy padon az ápolónő mellett.

— Ez a Brankovics pátriárka egyetlen örököse. Tíz milliót örökölt.

Megszólítja.

— Szervusz Anica. Hoztam neked egy völegényt.

A leány rám néz, mosolyog.

— Szép fia, mondja.

— Hát elmégy hozzá?

— Nem. Ahhoz a színészhez megyek.

A budai nyári szinkörben volt, ott megtetstett egy színész, ahhoz akar férjhez menni.

Egy pavillon ablakában, színes sapkával a fején, ül egy előkelő pesti patricius család legöregebb tagja, szép, ötven évesnek látszó ember, virágzó vállalat tulajdonosa, sok millió ura. Egész nap az íróasztalnál ül és szerelmes leveleket ír egy házmasterlánynak. Az ápolónő aztán elveszi a leveleket és másnap válaszol rájuk. Így megy ez már évek óta.

— Jó napot méltóságos uram! Mikor lesz az esküvő?

— Elsején, válaszolja a méltóságos ur.

Öt év óta mindig elsején.

És ez az ember teremtette meg Magyarország legvirágzóbb kiviteli vállalatát. Még Ausztráliában is ismerik a nevét.

Ahol szóba kerül Schwartz ur, esodálatos, a betegek szinte rajongó szeretettel beszélnek az öreg méltóságos urról. Annyiban is inkább érdek ez, mert rendszeren gyűlölni szokták az ilyen helyeken az intézet vezetőségét. Mindenki a méltóságos urtól várta a javulását.

... És amint megyek kifelé a fasorban, eszembe jut, hogy mi lesz ebből a gyönyörű, emberszerető telepből, ha Schwartz Ottó egyszer végleg kiöregszik a munkából és magának is pihenésre lesz szüksége, egy hosszú élet munkája után. A világnak ez bizonyára egyik legnagyobb, legmodernebb és legszebb fekvésű ideggyógyintézete. Azon gondolkodom, hogy ennek az intézetnek a prestige-e, a hírneve, a betegek bizalma, — minden, minden az ő nevéhez fűződik és vajjon mi történik akkor, ha majd ő nem lesz az intézet élén?

Az ország középosztályának égető szüksége van erre az intézetre. Közegészségügyi szempontokból kellene gondoskodni ennek a nagyszerű telepnek a jövőre való megszilárdításáról. Hol vannak azok a pénzügyi szakkörök, akiknek gondoskodniuk kellene arról, hogy mindenkorra virágzóvá tegyék a Schwartz-szanatóriumot? Nem volna-e okos dolog ezt az intézetet a társadalom

számára megalapozni és nevelni köréje olyan áldott és tudós doktorokat, mint amilyen Schwarzer Ottó?

Az öreg ur háza feennáll a dombon. Szép, modern épület, mely az egész telepet uralja. És ahogy az öreg tudós az ablakból kinéz a betegre, a szeme jószágából, szeretetéből merítenek nyugalmat és biztatást a társadalom e szomorú hajótöröttjei.

## TENNISZ-VERSENY.

\*  
Az első nap.

Már öt óra felé járhatott az idő, mikor a versenypálya széléről tökéletes versenybírói pózban leszállt Szathmáry Béla:

— Play?

— Ready! — kiáltott Persa Péter és Kovács Jenő, a két első versenyző.

— Hát akkor kezdődjék a verseny, szóló magas piadesztáljáról a versenybíró. A magas piadesztál alatt egy asztalra állított széket kell érteni, amelyen fehér tenniszruhában, balkezeben esernyővel, jobbáiban kék ceruzával ült az Aradi Athletikai Klub ideai és első tenniszversenyének bírja. Az esernyő a nap ellen volt szükséges, a kék ceruza pedig a gémekek és szettek feljegyzésére kellett. Mert, amint illik tudni, ma délután kezdődött meg az aradi országos tenniszverseny, melyet a városligeti Laczay-féle tennispályán rendezett az A. A. K. A pályára még erősen tüzelt a nap, de már a labdaszedő gyerekek is sürgették a verseny kezdetét, annál inkább pedig az a nagy meleg miatt nem nagyszámu, de annál inkább érdeklődő közönség, amely a pálya szélén, a jó meleg padokon foglalt helyet.

És megkezdődött a verseny. A napsütéses pálya érdekes és szép képet mutatott. Bent a fehérvonalu mezők között állott a két versenyző, mögöttük a Kneip-kurát tartó labdaszedők, a szigorú vonalbírók, a többi, játszójukra váró, fehér ruhájú, tennisz-eipőjű versenyző, a játékos hozzátartozói és ismerősei és egy-két amatőr-fényképész.

Vigan és gyorsan röpitette a labdákat Persa Péter és Kovács Jenő. Az első matsch elég gyorsan lezajlott. Volt ugyan olyan gém is, melyet csak erős küzdelem után játszottak le, de azért főképen Persa indiszpozíciója miatt a küzdelem Kovács Jenő javára 6:2 és 6:2 arányban gyorsan eldőlt. Egy-egy szép lökést tapssal jutalmazott a közönség, a nézők közé hibázott labdákat pedig zajos derűtség fogadta.

Az előnyverseny női egyesének első fordulója következett ekkor. Montag Erzsike és Persa Margitka állottak a pályára és megkezdődött egy nagyon érdekes, küzdelmes matsch. Egy-egy labda tizenkét-tizennégyszer repült át a háló fölött, mert a két leány bámulatos ügyességgel és kitartással kezelte a raketet. A plasztikus mozdulatok, a könnyed kiszámítással eldobott és hasonló ügyességgel visszaadott labdaütések zajos tetszést hoztak a kipirult játékosoknak. Az első játék Montag Erzsike előnyére 6:3-mal végződött, de a második már Persa Margitka javára 6:1-el. A harmadikban újra Montag Erzsike javára 6:0 lett az arány.

Vajda Mariette, Kovács Jenő — Persa Tónika és Laczay Gyula között folyt a harmadik mérkőzés. Mind a négyen elsőrangú játékosok. Laczay Gyula szinte fölényes könnyedséggel kezeli a raketet, a kis partnere, Persa Tónika is segít neki, de az ellenfél — Vajda Mariette és Kovács Jenő — sem hagyja magát. Így történt azután, hogy a küzdelem

olyan hosszúra nyúlt, hogy a sötétség miatt abba kellett hagyni a játékot. A ma befejezetlen versenyt holnap délután fogják folytatni és ezen kívül még játszani fognak: Szathmáry Béla — Kovács Jenő, Laczay Gyula — Losonczy Béla, Boros József — Jakabffy Lajos (bajnokság) és Montag Erzsike — Vajda Mariette (bajnokság.)

Már sötét este volt, mikor a verseny első napja véget ért. A rögtönzött buffét megrohanták a frissítőkért, dacára annak, hogy az óvatos mamák tüdőgyulladásal ijesztették a leányokat.

— Holnap nem fogunk kijönni! — mondta szigorúan az egyik aggódó anya.

— Holnap kifogunk jönni — válaszolta a leány. És az utóbbinak lesz igaza...

## Becsaptak tizenöt ügyvédet.

Mese a nagykorusításról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Furfangos módon csapott be egy előkelő megjelenésű szélhámós 15 nagyváradai ügyvédet. Azzal a mesével állított be sorba az ügyvédi irodákba, hogy nagykorusítani akarja magát, mert csak így juthat 30,000 koronás örökségéhez. Busás honoráriumot ígért és így mindenki szívesen fogadta a barátságos fiatal embert, sőt kisebb-nagyobb kölcsönöket is kapott, míg szélhámossága ki nem derült.

A mulatságos esetről nagyváradai tudósítónk a következő részleteket jelenti:

Fried János dr. nemrég nyitotta meg ügyvédi irodáját Nagyváradon és csakhamar beállított az első komoly kliens, egy elegánsan öltözött, monoklis fiatal ember, aki Georgievits Istvánnak mutatkozott be. A hajlongó ügyvédnek elmondotta, hogy nagykorusítani akarja magát, mert csak így veheti fel a bács megyei árvásznél fekvő 30,000 koronás örökségét. Ehhez a nemes célhoz kéri Fried János dr. támogatását. Nem lesz a munkáért hálátlan. Ad ezért ötszáz korona, esetleg ezer korona honoráriumot, aszerint, hogy milyen gyorsan jut hozzá a hagyatékhöz.

Egy napi tárgyalás után Fried János dr. azt mondta Georgievitsnek, hogy majd utána néz ügyének és ha lehet, hamarosan kieszközli a nagykorusítást. Másnap, harmadnap, negyediknap és még egy hétig állandóan feun tartózkodott Fried János dr.-nál az elegáns fiu. Törzsvendég lett. Behízogóan nyájas, uri modoráért mindenki megszerette, becézte. Néha egyedül maradt az irodai személyzettel. Akkor ő játszotta a háziur szerepét. Ha jött kliens, — előzékenyen megkínálta az ügyvéd cigarettáival. Közben — mint utólag kiderült — az összes cigarettákat elűntette és más apró értékesebb csecsebecsék, ezüstneműek iránt is vonzalmat tanusított.

Amíg Fried János dr. ambícióval, lelkesedéssel dolgozott Georgievits nagykorusítása ügyén, — addig Georgievits István szép csendesen, titokban felkeresett vagy tizenöt ügyvédet Nagyváradon. Ugy, ahogy Fried János dr.-nak — valamennyinek külön-külön átadta az ügyét azzal a különbséggel, hogy némelyik helyen a honoráriumok tekintetében még sokkal gavallérabb volt, mint Fried János dr.-nál. Például Olasz Béla dr.-nak 2000 koronát, Rozvány Jenő dr. nak 1400 koronát biztosított.

Egyszerre tehát tizenöt ügyvédi iroda kezdett lázasan dolgozni a Georgievits-örökség érdekében. Egy ügy még talán sohasem foglalkoztatott ennyi embert, ilyen nagy ügyvédi apparátust.

Georgievits István azonban — Fried János dr. kivételével — a többi ügyvédnél egy lépéssel tovább ment. Kölcsönt kért. Kapott is.

Egy hétig tartott a szélhámós gyöngyölete, aki ezalatt vagy 1000 korona kölcsönt kapott. Az ügyvédek között Fried János dr. volt a legóvatosabb. Irt Zentára: Strasser Henrik kollégájához és megtudakolta tőle a Georgievits-

hagyaték ügyét. Egy hétre rá az a válasz érkezett, hogy Georgievits Istvánnak tényleg van a bács megyei árvásznél letétben 20,000 korona készpénze és egy 18,000 koronás földterhermentesítési kötvénye, azonban — ezzel végződik szószerint a levél — „figyelmeztetem t. kartársat, hogy Georgievits István egyike a legveszedelmesebb szélhámósoknak, aki már számtalan ügyvédet becsapott és csak arra törekszik, hogy ügyvédeitől előlegeket, kölcsönöket csalhasson ki.“

Az ügyvéd azután érdeklődni kezdett, hogy vajjon Georgievits nem csapott-e már be nagyváradai ügyvédek. Hamarosan kitudta, hogy vagy tizenöt ügyvéd áldozata a szélhámósoknak. A felfedezés kinos szenzációt keltett a nagyváradai ügyvédek között. Rozvány Jenő dr. feljelentést tett ellene nyomban a rendőrségen.

Georgievits ugylátszik megneszelte a közelgő veszedelmet, mert a rendőrség már tegnapelőtt hiába kereste az egész városban. Eltűnt, megszökött. Most körözni fogják ország-szerte a nagystilű szélhámóst.

## A töltényváros kalandja.

A gyorsajtás bajai.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 27.

A csepeli tölténygyárban az elmúlt szombaton tudvalevőleg tűz támadt. Maga a tűz jelentéktelen volt, de annál nagyobb a riadalom a gyár munkásai között, akik a legrosszabbtól tartottak. Még attól is, hogy tüzet fog a gyárnak az az osztálya, ahol a robbanó szerek vannak főlhalmozva. A gyári tűzoltóság azonnal munkába állott és segítségére volt a gyár egész munkásszemélyzete. Keresték a tulajdonost, akit azonban sem odakint, sem Budapesten nem találtak.

Akkor hirtelen eszébe jutott valamelyik munkásnak, hogy látta, amint automobilján Weisz Manfréd épen 10 perccel a tűz keletkezése előtt elpüffögött.

— Igen, igen, — mondták most már többen — mi is láttuk, amint bekanyarodott az automobil az erzsébetfalvai uton föl Gödöllő felé.

Weisz Manfréd valóban Gödöllő felé irányította az autóját, mert a családja látogatására ment a Tátrába. A gyár egyik tisztviselője erre sürgőnyt menesztett a gödöllői csendőrséghez, hogy egy világos barna automobil, ha átrobogna a községen, haladéktalanul tartsanak föl, a bentülő ugyanis Weisz Manfréd, a csepeli tölténygyáros, akinek ég a gyára otthon.

Nemsokára meg is jött Gödöllőre Csepel ura és felmutatták neki a sürgőnyt. A gyáros nagyon megijedt, még csak meg se köszönte a csendőrök figyelmességét és visszabogott a fővárosba.

— Olyan gyorsan menjünk, amennyire csak a gép technikailag megengedi — szóló soffőrének Weisz Manfréd.

A soffőr hűségesen teljesítette a parancsot és mint a szélvész rohant vissza a főváros irányában.

Egy fél óra múlva otthon leszünk, ha ilyen tempóban haladunk, — mondta meglegedetten Weisz Manfréd. A félórától azonban három óra lett, mert már az első falunál meglátta a kisbíró az örült robogást és a falu mesgyekövéhez egy hatalmas vendégoldalt fektetett. Ezt a gyorsajtás mérséklésére a kupaktanács eszelte ki és a 10 korona büntetést is. A gyáros lefizette a díjat és rohant.

— Ha még egy ilyen akadály lesz, azon könnyörtelenül átugrunk — mondta a gyáros. Átugrunk, mert sietni kell haza.

Igen ám, de itt csendőrök portyáztak, éppen a határon és azokat nehéz dolog átugrani.

Megállt az auto megint. Fölírták a soffórt és gazdáját.

— Mehetnek tovább, de ne olyan gyorsan.

Tovább mentek, de csak addig tartották be a megengedett sebességet, amíg a csendőrök alakja még látható volt a szemhatáron. Azután megint a bűnös tempó következett. Egész porhegyeket okozott az országuton a nagy sebesség és azért történt, hogy egy parasztszekér a gépkocsi elé került.

Persze, hogy fölborította és persze, hogy meg kellett állni és fölírták megint a gyárost és soffórijét. Ez az akadályverseny pedig tizszer megismétlődött. Keserves négyórai ut után végre hazajöttek a tűzhöz, amelyet akkor már régen el is oltottak.

Weisz Manfréd azonban nem vesztette el a békétűrését. Amint látta, hogy nincs baj, odafordult a soffórijéhez:

— Megint vissza Tátrafüred felé. De most már nem kell olyan gyorsan hajtani.

## A vetélytársak.

### Tapolczay és Vendrey a Vörösökörben

Arad, július 27.

Ha a diszpolgárok mellett a tartalékos polgárok intézményét meg lehetne valósítani, akkor Aradnak első tartalékos polgárai Tapolczay meg Vendrey lennének. A Vigszínház két művésze, akik minden nyári szezonban több hétre bevonulnak Aradra, itt annyira otthon érzik magukat, mintha a Városi kávéház terraszán születtek volna. Minden ember ismerősük, sőt a reggeli-nél olyan érdeklődéssel ütik fel az aradi lapokat, mintha az ő pótdadjuk is attól függne, amit a tanács elhatároz.

Az a vonzódás, amely őket Aradhoz köti, legjobban azzal jut kifejezésre, hogy szenvedélyvel kutatják-keresik azokat az intim helyeket, ahol jól érzik magukat: az ingujj-vendéglőket, ahol az embert az ettiket nem kötelezi a kabátviselésre, a kis kocsmákat, satöbbiket.

S ebben a két művész, akik egyébként meg lehetőségen elválhatatlanok szoktak itt lenni, — ebben az egyben konkurrálnak egymással. Így történt, hogy az elmúlt héten Vendrey délben a próbák után nyomtalanul eltűnt. Valahová elment enni, de senki se tudta, hogy hova.

Tapolczay eleinte nem szólt, csak gyanusan nézett rá. Harmadnap szólt csak:

— Találtál egy helyet?

— Ojjé. Oda nem találsz el.

Mintán azonban Arad elég kicsi fészek ahhoz, hogy az idegent, különösen Vendreyt, megfigyelni lehessen, Tapolczay is fölfedezte a helyet. S a legközelebbi délben benyitott a „Vörös ökör“-be. Ott ült Vendrey ingujjban, ebédelt és kurizált.

Tapolczay nem szólt semmit:

— Szervusz.

— Szervusz, — mondta Vendrey, — csak hogy te is idejársz.

Tapolczay szintén levetette a kabátját, szintén ebédelt és szintén kurizált. Így történt ez pár napon, — mialatt Vendrey észrevette, hogy Tapolczay udvarlása szivesebben fogadtatik, mint az övé. A legszebb mosolyok Tapinak jutnak: hiába, az ifjuság varázsa...

Ez fájt Vendreynek. A boszu formáját így választotta meg: A déli próbáról elment, magával hívta Mártonfi Róbertet.

— Fiam, gyere velem ebédelni.

— Hová?

— A Vörös ökörbe. No gyere csak. Fize-tem az ebéded felét.

— De tata... szabódott Mártonfi, akinek uri önérzete mindjárt tiltakozni kezdett az ajánlat ellen.

— No csak. Meg kell azt szolgálni. El fogsz jönni s udvarolni fogsz, hogy azt a huncut Tapit lefőzzed. Mert ha ő legyűrt engem, mert fiatalabb, hát hozok egy még fiatalabbat a nyakára...

Mártonfi el is ment a Vörös ökörbe, levetette a kabátját, — amint fent, — de hogy Vendrey megbízatásának mennyire tett eleget, alig állapítható meg. Az bizonyos, hogy az idej páros vendégszereplés legvidámabb része nem az Arany kakas volt, hanem egy másik, ugyancsak állatról elnevezett korcsma, amely a művészek vetélykedésének színtere volt.

## Nyolcesztendős bűn.

### A földarabolt kis diák.

Távirati tudósítás.

Arad, július 27.

Titokzatos, rémes ügyben nyomoz hétfő reggel óta a szegedi rendőrség. A rendőrségre névtelen följelentés érkezett, amely egy állítólag nyolc év előtt történt, sötét bűnre akar világosságot vetni. „Egy szegény, komoly beteg leány” írja a rendőrségnek a titokzatos levelet, amelyet haldokló lélek vallomásának akar tekinteni.

Azt mondja a levél, hogy még 1901-ben történt, hogy Richter szerb csanádi jegyző fia és Veréb Pál, apátfalvai kereskedő András nevű fia megölték az egyik szegedi disznóvágó cserébe adott kis fiát, akiről azt hitték, hogy szerencsétlenségnek esett áldozatul, hogy belefutott a Marosba. Azonban — a levél szerint — a Richter-gyerek és Veréb András lötték agyon és ölték meg zsebkésekkel a szegedi disznóvágó kis fiát, akit levetkőztettek, ruháját a Marosba dobták, holttestét pedig darabokra vagdalták és elásták.

A két gyilkos gyerek akkor azt vallotta, hogy az eltűnt fiu elhagyta őket, nem tudják, hová lett. A levél azonban tudni akarja, hogy liaragudtak a kis szerencsétlenre, akit boszúból, verekezés közben pusztítottak el. Az ismeretlen levélíró el is mondja, hogy történt a rémes gyermekgyilkosság.

Amikor a gyermekek az erdőben egy tisztásra értek, — írja az ismeretlen — a Richter-fiu hirtelen rátámadt a kis cimborára, a Veréb gyerek lefogta és egy flóbertből az arcába lött. A lövés hatása rettenetes volt, a sok sörét a fiu szemébe furódott. Ekkor a magukkal hozott éles késekkel szurkálni kezdték mind a ketten a védtelen, meglepett gyermeket. A disznókereskedő fia néhány pillanat múlva kiszervegett. A fiuk még ezzel sem elégedtek meg. Amikor a halott megdermedve, nagy töcsa vérben ott hevert a zöld tisztáson, egyenkint levagdalták minden tagját és mindeniket külön-külön temették el gödrökbe. Elővigyázatosságból megmosták a kezeiket, a késeket és a kis fiu ruháját belevetették a Maros habjaiba. Azután nyugodtan hazamentek.

Sokáig keresték az eltűnt szegedi cseregyereket. Nem találták. Nyomoztak Szegeden, Szerbcsanádon és a környékén, de nem találtak rá se élve, se holtan, még csak gyanus jelekre sem. Később a bűnvádi eljárást is megszüntették.

Nyolc éve a rémes históriának. Azóta a gyilkossággal vádolt Veréb András is meghalt, csak a Richter jegyző fia van életben és az ismeretlen, a „szegény, komoly, haldokló leány” azt írja, hogy nem bírja a titkot a koporsóba vinni, rimánkodva kéri a szegedi rendőrséget, hogy a gyilkost az igazságszolgáltatás keze sújtsa.

A szegedi rendőrség döbbenettel olvasta a névtelen följelentő levelet. Hogy ki a följelentő

leány, nem is sejtik, annyit azonban megállapítottak, hogy a levelet Szegeden adták postára. A rendőrség mindenekelőtt azt kutatja, hogy 1901-ben tünt-e el Szerbcsanádon szegedi disznóvágó gyermeke és ha igen, csak akkor veszik komolyan a titokzatos levelet. A nyomozást már megindították.

## HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 28-án az időjárás: meleg, száraz.

— A főhercegnő komornája. Az udvarnál szolgálni jó, mondja egy régi közmondás. A hivatalos lap mai száma ismét igazolja, hogy udvari fölfogás szerint egy főhercegnő komornája legalább olyan érdemeket tud szerezni, mint például a magyar népnevelésnek vagy a magyar színművészetnek legkiválóbb képviselői. A hivatalos lap ezeket jelenti ugyanis:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1909. évi július 17-én kelt legfelső kéziratával Adelsburgi Etmayer Mária, Mária Anunciata főhercegnő ő cs. és kir. fensége komornájának az arany érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— Sztterényi József átutazása Aradon. Sztterényi József kereskedelemügyi államtitkár a ma esti gyorsvonattal Kötányi Máv. igazgató társaságában Budapestről Aradon keresztül Brassóba utazott, ahol az államtitkár beszámoló beszédet fog tartani. Fetter Géza aradi üzletvezető-helyettes Békéscsabáig az államtitkár elé utazott és az aradi állomásig kísérte. Sztterényi kiszállott az aradi pályaudvaron, hol a vonat csak a szokásos néhány percig időzött. Az államtitkár brassói beszámolója elé politikai körökben nagy érdeklődéssel néznek.

— A román trónörökös Budapesten. Ferdinánd román trónörökös ma reggel átutazott Budapesten. A trónörökös Manó százados hadsegéd kíséretében reggel 7 óra 30 perckor gyorsvonattal Sinjából a nyugoti pályaudvarra megérkezett. A pályaudvaron a trónörököst Paul Ágoston, a budapesti román főkonzulátus ezidőszerinti ügyvivője és Haviár György állomásfőnök fogadták. A trónörökös, aki idáig hálókocsiban jött, 7 óra 55 perckor tovább utazott Bécsbe. A magyar államvasutak igazgatósága szalonkocsit bocsátott rendelkezésére. Ferdinand trónörökös Lipcsébe utazik, hogy részt vegyen a lipcei egyetem ötszáz éves fennállásának ünnepségén, amely egyetemnek valamikor ő is hallgatója volt.

— Kü delem a bosnyák határon. Gatzkóbból (Bosznia) jelenti egy távirat: Gyurgyevics közelében a 13. őrjárat állomáshelyén egy montenegrói határőrjárat átlépte a boszniai határt. Az őrjárat távozásra szólította a montenegrói őrjáratot, amely továbbra is fenyegető magatartást tanúsított, mire az osztrák-magyar őrjárat több lövést tett a montenegróiakra. Ezek hanyat-homlok elmenekültek a határon és magukkal cipelték halálosan megsebesült két társukat is. Nemrégén ugyancsak a 13. határőrjárat kerületéből montenegróiak átlépték a bosnyák határt és egy közös bakát súlyosan megsebesítettek.

— A temesvári hadosztályparancsnok Aradon. Travadoli Matie vezérőrnagy, a temesvári lovas hadosztályparancsnok ma este segédisztje, Pler Vilmos főhadnagy kíséretében Aradra ér-

kezett. A hadosztályparancsnok holnap reggel szemlét tart az aradi 12-ik huszárezred felett.

— *Fabinyi* Teofil honvéd főhadbiztos ma Aradra érkezett, hogy holnap vezesse azt az árlejtést, amelyet a honvéd lovasság és gyalogság anyag és takarmányára vonatkozólag itt megártanak.

— **Anarkista-kongresszus Budapestén.** A *Társadalmi Forradalom* című anarkista lap jelentése szerint augusztus hónapban anarkista-kongresszus lesz Budapesten a Szentkirályi-utca egyik korcsmájában.

— **Temetés.** Ma délután temették el az Arad-csanádi egyesült vasutak hirtelen elhunyt főmérnök felügyelőjét, *Kotz Józsefet*. A Ferdinánd utcai gyászházban igen nagy gyászoló közönség gyűlt össze. Ott voltak többek közt *Csernovics Diodor dr.* és *Purgly János*, az Acsev. igazgatósági tagjai, az Acsev. igen sok főtisztviselője és teljes osztálymérnöki kara s az elhunyt sok tisztelője. *Kovács Bernardin* minorita lelkész és *Tudós Béla* főmérnök bucsuztatták szép szavakban a halottat és résztvett a temetésen az Acsev. fűtőházi műhelyének dalárdája is. *Fábry Sándor*, az Acsev. távollevő vezérigazgatója és még számosan táviratilag kondoleáltak az özvegynek.

— **A koldus büne.** A makói rendőrség tegnap egy elvetemült gonosztevőt tartóztatott le. *Said ben Atarnak* hívják az illetőt, a marokkói Kazablankából jött és Magyarországon könyöradományokat gyűjtött a marokkói forradalomban megölt zsidók árvái és özvegyei részére. A pénz nagyrésztét természetesen magának tartotta meg. Kőrleveleket is nyomtatott, amelynek egyik oldalán héber szöveg volt, a másik magyar. Utközben becses ajánlóleveleket is szerzett a legelőkelőbb és legtekintélyesebb zsidó családoktól. Julius 4-én Zentára került, és többször ellátogatott *Birmann József* ottani lakóshoz, akinél több fiatal talmudista lakik, így a többek között *Gombó Simonnak*, a makói ortodox zsidó hitközség templomszolgájának *Miksa* nevű tizenhétéves fia. Aznap történetesen *Gombó Miksa* egyedül volt odahaza s éppen a ház egy félreeső helyén tartózkodott. *Said ben Atar* utána ment ide, még mielőtt a fiu védekezhetett volna, hirtelen lefogta, kezét-lábát összekötözte a derekáról lefejtett vörös övvel, a száját egy kendővel betömte és erkölcstelen merényletet követett el ellene. A fiut hazatérő társai szabadították ki kellemetlen helyzetéből. *Gombó Miksa* nagyon restelte a dolgot, s ezért nem szólt senkinek sem a történetéről. Talán örökre titokban marad *Said ben Atar* büne, ha a fiu beteg nem lesz. A merényletnek azonban súlyos következményei lettek. *Gombó Miksát* hazá kellett vinni szüleihez Makóra, itt azután minden kiderült. Alighogy elrendelték a gonosztevő körözését, a zentai talmudisták is feljelentést tettek ellene, hogy őket is erkölcstelen ajánlatokkal üldözte, s pénzt ígértett nekik. Tegnapelőtt *Csala Károly* makói rendőrkapitányának tudomására jutott, hogy *Said ben Atar* Nagylakon tartózkodik. Csellet áthívatta Makóra, ahol éjjel féltizenegy órakor letartóztatták. Megmotozásakor mintegy hetven korona készpénzt találtak a zsebében, azonkívül találtak nála egy aranyláncot, amelyet a derekára csavarva viselt. A majdnem egy kiló súlyú lánc az órával együtt több, mint hatezer koronát megér. A fogoly az éjszakát a rendőrség fogházában töltötte, ahol folyton imádkozott. Mivel csak héberül és spanyolul tud, csak másnap reggel hallgatták ki. A makói rendőrség a maga részéről ezzel befejezte a nyomozást és még a mai nap folyamán átszállítja *Said ben Atar* a szegedi ügyészség fogházába.

— **Végrehajtás György herceg ellen.** Belgrádból táviratozzák: Egy francia bank a belgrádi törvényszéknél végrehajtást kért György herceg vagyonára. A hercegnek 800,000 marka adóssága van, amelyet Péter király nem akar kifizetni.

— **Érdekes eljegyzés.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Kelenföldi Telkes Simon* miniszteri tanácsos leányát eljegyezte *Jannes Deitrie* nicaraguai farmer, sokszoros milliárdos és vállalkozó. Az új vőlegény, amikor legelőször kijelentette, hogy Magyarországon fog letelepedni, állítólag ezt mondta:

— *Majd meggyomrozzuk ezt a kis országot!*

Egyébként a vőlegény hír szerint Magyarországon nagy ipari vállalkozásba akar bocsátkozni.

— **A pump báró.** *Fechtig Armand* báróról, Arad e jeles fiáról ezeket írják nekünk Piskiről: Piski társadalmának egy évekel ezelőtt letűnt alakja öltött előmbé ma. Egy alak, aki a mi polgári társadalmunkban annak idején a felsőbb tízezreket képviselte, midőn huszárosan kifent bajusszal, magas, feszes testtartással végig sétált az utcán. A báró ur családi címerében hét águ korona büszkélkedett s talán kardot harapó oroszlan ágaskodott égszínkék mezőben; míg a báró urnak sokszor egy árva koronája sem volt a kapott nadrágja zsebében s bizony akárhányszor ő is kardot nyelhetett volna éhségében, különösen a hónap utolsó harminc napján, mikor már minden garasa kifogyott. Odahaza, valamelyik felvidéki dominiumban két szép felnőtt leánya grófok és bárók bókjait hallgatta a perzsa szönyeges társalgóban s fehér keztyűs inas kezéből kapták az ebédet a rococostilű ebédlőben; s a báró ur a piskii műhelyben kőrmölt és tengődött 1 frt 20 krajcár napidijért, mint a m. kir. államvasutak díjnoka. És tíres órában azzal foglalkozott a báró ur, hogy kísértelt az állomásra esténként és ott tisztességes nőknek tisztességtelen ajánlatokat tett, míg végül belétrőtt a dologba a bicskaja és a báró urnak a vasutól mennie kellett. Ettől kezdve nagyon kalandos élete lett a báró urnak. Elkezdett országszerte kóborolni és különböző címeken pumpolta meg a hiszékeny és jólelkű embereket, míg Arad városába haza toloncolták és ott a szegényház lakója lett. Itt eltengődhetett volna a teljesen megrokkant — hajdan daliás mágus — akár élete végéig is, de nyugtalan vére nem hagyta békében, ragadta magával lefelé a lejtőn mindig mélyebbre és mélyebbre a posvány felé. Talán egy esztendeje sincs, hogy a fővárosi és aradi napilapok egyik kabátlopási ügyvel kapcsolatban emlegették a büszke és egykor gógós arisztokrata nevét, aki még a jobb időkben, boldogult díjnok korában olyan főúri nonchalance-al tegezte le pórszületésű kollégáit. Legutóbb megint itt járt régi dicsősége színterén, Piskitelepen s e sorok írójának is alkalma volt beszélni a nemes báróval, aki fekete szemüveggel, kopott kék kabátban és piszkos gallérral utiköltiséget funyorált és e célra egy koronát kért. Mert csakis koronát fogadott el, ennél alább szóba sem állott senkivel ez az ember, ez a teljesen tönkrement alak, aki még nyomoruságában is megmaradt annak, aminek született: büszke arisztokratának.

— **Vizbe esett gyémántfüggő.** Titokzatos esemény színhelye volt tegnap reggel a Neptunuszoda. A 24 es számú kabinban tartózkodott egy talpig gyászruhába öltözött hölgy, aki a fülkéből kiléptekor odaintette magához az uszómestert és óvatosan tudtára adta, hogy a vízbe ejtette ezer korona értékű egyik gyémánt fülönfüggőjét és magas jutalmat helyezett kilátásba, ha sikerül megtalálnia. Ezek elmondása után távozott anélkül, hogy nevét vagy lakását megmondotta volna. A pénztárosnőnek kijelentette, hogy délután újból megjelenik tudakozódnai a kutatás eredménye iránt. A drága ékszert több óra hosszat tartó keresés után sem találták meg. A hölgy nem is érdeklődött annak sorsa iránt, mert sem a fürdőben nem járt azóta, sem a rendőrségnek nem hozta tudomására az esetet.

— **Fegyelmi feljelentés a debreceni főkapitány ellen.** Debrecenből jelentik: *Győrffy Miklós* báró ma, ismeretes ügyében, sürgős feljelentés alakjában fegyelmi panaszt tett *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszternél, *Végh Gyula* főkapitány ellen. A beadványban elmondja *Győrffy*, hogy a debreceni kir. ügyészségnél a főkapitány ellen már bünvádi feljelentést tett, mivel pedig a főkapitány ténykedése fegyelmi vétséget is képez, kéri a minisztert, hogy *Végh Gyulát* nyomban függessze föl állásától. A fegyelmi eljárás során *Győrffy Miklós* báró kihallgattatni kéri: *Domahidy Elemér* volt főispánt, a főkapitány kinevezésére vonatkozó reverzálisra vonatkozólag; *Freund Jenő dr.* ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tagot, mint a pénzügyi- és nyugdíjügyi bizottság tagját, a főkapitány nyugdíjaztatása iránti beadványára és annak visszavonására vonatkozólag; végül *Perpics Károlyné* volt debreceni, jelenleg segesvári lakost.

— **Megtámadott csendőrkaszárnya.** Marosvásárhelyről táviratozzák: *Nyárad* községben vasárnap bucsu volt, melyen több legény kötekedni kezdett a csendőrökkel. A csendőrök fegyverüket használták és egy parasztot agyonlőttek. Erre hétfőn a parasztok megtámadták a csendőrkaszárnyát. A csendőröknek ismét fegyvert kellett használni és a támadók közül kettőt súlyosan megsebesítettek. A felettes hatóság megindította a vizsgálatot.

— **Papoknak nem szabad moziba menni.** A „Berliner Tageblatt“-nak jelenti Rómából, hogy a biborosok a pápa nevében eltiltották a papságot a kinematografoktól. Az ez ellen vétőket a legszigorubb, a suspensió a divinis-ig terjedhető büntetéssel sújtják. A tilalom az egész világ klérusára vonatkozik.

— **Tűzvizsgálat Múlek dr. házában.** A tegnapi tűz színhelyén, a Fábrián-utca 6. számú házában ma este fél hat órakor jelent meg a vegyes bizottság, hogy megtartsa a tűzvizsgálatot és lehetőleg megállapítsa a tűz keletkezésének okát. *Sztankovits Miklós* tűzoltóparancsnok, *Herling Gyula* városi mérnök és *Vozáb József* ügyeletes rendőrtiszt vettek részt a vizsgálaton, amely semmi határozott eredményrel nem járt. A tűz okát megállapítani nem lehetett és a megindítandó bünygyi nyomozat feladata lesz felderíteni, vajjon gondatlanság, vagy bűnös akarat következtében pusztult el a tető. A bizottság a tűz keletkezésének a helyét sem tudta pontosan megjelölni, valószínűnek tartja, hogy a szomszédház tűzfala mentén keletkezett, a hol a házi vízvezeték csöve vezet el. A cső fűrészporról van körülötkölve és erős deszkaburokkal borítva. A délutáni tűz a faburkolat alatt lévő fűrészpörben ütött ki és az akkor megjelent tűzőrség széjjel szedte a deszkákat, a fűrészpört széthányta és miután alaposan meggyőződött, hogy ott semmi veszély nincs, voault el. Hogy az ezután fentjárt cselédség, vagy más valakinek gondatlanságából, vagy bűnösségéből eredt a veszedelem, azt majd a rendőrségi nyomozás deríti fel.

— **Jó étvágyat!** *Todoreszku Vazul* és *Bugár János* kaprucái lakosok mulatozás közben valamin összevesztek. *Todoreszku* vasvillát ragadott s azzal jól elverte *Bugárt*, aki midőn hozzáfért, leharapta ellenfele alsó ajakát, összerágta s azután lenyelte s tovább mulatozott.

— **Elégett termés.** *Csermőről* jelentik: *Sep-rős* mellett tegnap este *Delezsás* *Demeter* bér-lőnek légett két asztag buzája. A kárt 8000 koronára teszik, amely azonban a biztosítás révén megtérül. Hogy mi okozta a tüzet, még nem tudni.



— **Rubos Árpád toloncuton.** Megemlékezünk arról, hogy a sikkasztó és váltóhamisító volt színész, Rubos Árpádot, aki Abbáziában öngyilkossági kísérletet követett el, a kórházban letartóztatták. Tegnap csendőri fedezet mellett szállították a fővárosba. Az egyik harmadosztályu kocsiiban egyedül két szuronyos csendőr kíséretében utazott tegnap Kaposváron át, ahol még egy kellemetlen találkozásra kellett átesnie. A Kaposvárt megelőző egyik állomáson ugyanis, miután más kocsi üresen nem állott, a kalauz egy folszálló kaposvári színészt tolt be a kocsiába. Az öreg kórista, aki még abból az időből ismerte Rubost, amikor még ez mint főrendező gorombáskodott vele, meglepetve látta, az egykor annyira kedvelt művész embert csendőrszuronyok közt, megvasalva, elhanyagolt ruhában, hosszú szakállal. Rubos is megismerte a színészt s ijedten, zavartan, megtörve húzódott még jobban a kocsi sarkába.

— **Rablógyilkosok az üzletben.** Amíg az egész országot izgatottságban tartják a biharmegyei uri rablóbanda üzemelmei, máris egy újabb vakmerő rablás történt az országban. A fogarasmegyei Felső-Árpáson történt az eset. A minap este a kis faluban egy hatalmas természetű ember lépett be Klein Dávid üzletébe. Utána egymásután több marcona kinézésű ember sompolygott be, mindnyájan puskákkal fel-fegyverkezve. A rablók egy furkós bottal rögtön leütötték Klein feleségét, akinek a segélykiáltásaira a szomszédok figyelmessé is lettek. A rablók, hogy elriasszák őket, valóságos sortűzet adtak. Több mint kétszáz lövést tettek, ami annyira megrémítette a szomszédokat, hogy behúzódtak a lakásaikba. Többen meg is sebesültek. Bent azután öt rabló hozzálátott a fosztogatáshoz. Elvittek ezernyolcszáz korona készpénzt, egy ötezerkoronás betéti könyvet, harminc korona értékű bocskort, sok ékszer és ruhaneműt. Távozásuk után rémes látvány tárult a szomszédok szeméi elé. Kleinné összevissza szurkálva, ajka felhasítva, feje bezúzva. Férfijének betörték az oldalbordáit, fejét bezúzták s testén több mint harminc késszurást ejtettek. Mind a kettő pár óra múlva kiszenvedett. A csendőrség jó későn üldözöbe vette a haramiákat, akiknek vezére állítólag egy katonaszökevény. Tanyájuk a havasokban van s hozzáférhetetlen üregekben lehetetlen elfogni őket. Az egész havasalján nagy az izgalom és a rettegés, mert attól félnek, hogy a vakmerő haramiák megismétlik támadásukat.

— **Automobil-baleset.** Bécsből jelentik: Egy graci nagybirtokos a múlt pénteken automobilon ideérkezett s tegnap délután soffőrijével hosszabb sétakocsizást tett, amelyről csak éjjel után két órakor tért vissza. Ekkor azt mondta soffőrijének, hogy az automobilt vigye el a garázsba. A soffőr, a mint később elmondta, nem találta meg az utat s egy ismeretlen embertől kérdezte, merre kell mennie. Az ismeretlen ember a soffőr mellé az automobilba ült, de a helyett, hogy eljutottak volna az automobilszinbe, a Práterbe kerültek, ahol három táncosnővel találkoztak, akik arra kérték a soffőrt, hogy kocsiztassa meg őket. A soffőr teljesítette kívánságukat s amint a Ringstrasszéból egy mellékutca felé akart fordulni, egyszerre szétpukkadt az automobil pneumatikja, a kocsi nekilódult egy fának s a benne ülő emberek kilódtak belőle. A táncosnők közül ketten halálos sérülést szenvedtek.

— **Halálos baleset.** Halálos baleset történt Csanádpalotán. Nagy Andrásnak buzakereszttel megrakott kocsija utra készen állt. Ő a kocsi tetején volt. A nagy melegségtől megszedült és leesett, de oly szerencsétlenül, hogy a nyakát törte és szörnyet halt. A vizsgálatot megindították.

— **Az ujaradi betörők üldözése.** Az ujaradi vakmerő betörés tetteit még a mai nap sem sikerült kézrekerítenie a csendőrségnek. Vas József ujaradi fakereskedő irodahelyiségéből majdnem tanuk jelenlétében elhurcolt Wertheim-szekerényt ma szakértők megvizsgálták és megállapították, hogy a betörést nem foglalkozásszerű kasszafurók követték el. Paraszt munkára mutat az is, hogy a betöréshez használt eszközöket a tettesek a fakereskedés szomszédságában lakóktól lopták. Valószínű, hogy a banda egyik tagja oly egyén volt, aki vagy ujaradi vagy pedig a fakereskedésben nagyon is ismerős. Az aradi rendőrség detektívjei ma Ujaradon jártak, hogy esetleg a csendőrségnek a nyomozásban segédkezzenek. Felmutattak a rendőrség areképgyűjteményében található több betörő-areképet, mind olyan betörőt, aki már több évi fogházat ült ilyen mű bűncselekményért. A rendőrség azt hiszi, hogy a múlt héten Iratoson elkövetett kasszatorés tettei azonosak az ujaradi kasszarablás elkövetőivel.

— **Kerítés a kórházban.** Kaposvárott felháborítóan gyalázatos ügyben fejezte be a vizsgálatot a rendőrség. Az eset úgy jutott a hatóság tudomására, hogy a rendőrség az ügyészség börtönébe juttatott egy Metelka Etel nevű leányt, aki a Steiner-féle éjjeli mulatóban kifosztott egy vidéki öregembert. Ennek a bűnös leánynak egy elejtett szavából bogozta ki a rendőrség ezt a botrányos ügyet. A vallatás során ugyanis Metelka Etel beismerte, hogy a kaposvári közkórház betegszobájából ez év májusában a Steiner-féle örömház perditái közé juttatott egy tizenéves gyermekleányt, aki még ezidőszere is ott van. A rendőrség nyomában megindította ebben az irányban a vizsgálatot és a rendőrfogalmazó előtt hallatlan valamást tett a szerencsétlen gyermekleány. Kovács Rózának hívják, most töltötte be a tizenegyedik életévét. Árva leány, egy dombovári éjjeli ör fogadott gyermeke. Ez év elején egy dombovári hivatalnok elesábitotta. Ekkor fertőzött betegséggel a kaposvári kórházba került. Itt ismerkedett meg Metelka Etellel, aki hosszú időn rábeszélte, csábitotta, hogy álljon be a Steiner-féle éjjeli üzletbe. Kovács Róza hajlott a szóra. Metelka Etel oktatta, tanította.

— Tagadd el fiatalságodat, tizenéves évedet. Mondd, hogy tizenhét éves vagy. Majd lesz olyan könyved.

Igy lett. A tizenéves gyermekleány tizenhét évet bizonyító könyvet kapott és bekerült a szerencsétlen, bukott leányok közé. Csak vallott több oly dolgot, melyet nem bír el a nyomdafesték, amelyeket csak zárt ajtók mögött tárgyalhatnak majd a bírók. A kerítőt, Metelka Etelt az ügyészség fogházába kísérte, Kovács Rózát pedig Dombovárra toloncoltatja a rendőrség. A gyalázatos ügy többi részét pedig a bíróság fogja elintézni.

— **Megölte a sógorát.** Szabadkáról táviratozzák: Saári János péterrévi gazda tegnap este belopódzott sógora, Varga József házába s alvó sógora fejét baltával kettéhasította. A gyilkos ezután a csendőrségre ment s nyugodtan kijelentette: Megöltem a sógoromat, mert gyűlöltem. Tettének oka, hogy sógoráról, ki kettőjük számára közös földet vásárolt, azt hitte, hogy becsapta.

— **Öngyilkosság a szeparében.** Budapestről táviratozzák: Leitgeb Mihály 21 éves muzikázó, a Thököly-ut 22. szám alatti kávéház egyik szeparéjában mulatott. Hirtelen előkapta a revolverét és mellbe lötte magát. Életveszélyes sérülésekkel került a Rókus-kórházba, a hol haldoklik. Öngyilkosságának okát nem tudják.

— **Családi dráma.** Tittelből jelentik: Vuics Boskó földbirtokos feleségénél találta öcscsét. Megverte az udvarlót, mire az asszony az asztalról felragadta férje fegyverét és agyonlőtte urát.

— **Az orvos fegyelmije.** Gyuláról írják: Egy törvényszéki tárgyalásból kifolyólag derült ki, hogy Simkovics György dr. békésszent-andrási községi orvos Csabai Annát megvizsgálván, arról felületes orvosi bizonyítványt állított ki. Ebben azt mondta, hogy nem felel meg a valóságnak az a vád, hogy Csabai Anna anyai fájdalmakon ment volna keresztül. Ezzel szemben másnap két hatósági orvos megvizsgálván Csabai Annát, megállapítást nyert, hogy bizony ez egy gyermeknek adott életet, amit utólag maga be is ismert. A vármegye alispánja most fegyelmi vizsgálatot rendelt el Simkovics doktor ellen és pedig azon az alapon, hogy az orvos felületes eljárása alkalmas lehetett volna arra, hogy egy súlyos bűncselekmény felderítetlen maradjon. De ettől eltekintve egy községi orvostól joggal elvárható, hogy azokat, akikről bizonyítványt állít ki, lelkiismeretesen vizsgálja meg, mint hatósági orvosnak pedig hivatali kötelességét képezi, hogy a hatósági bizonyítványokban a tiszta és teljes valóságot tanúsítsa. A fegyelmi vizsgálatot Wieland Sándor dr. szarvasi főszolgabíró fogantositja.

— **Helyreigazítás.** A Fábán-utcai tüzesetről szóló tudósításunkban a házban lakóktól nyert információk nyomán a tűz keletkezésének egyik lehetséges oka gyanánt felemlítettük azt is, hogy a házban villamos szerelők dolgoztak. Az Aradi Villamossági Részvénytársaságtól azt az értesülést vettük, hogy a Mülek-féle ház négy lakásának vezetőke az ott elvonuló földalatti kábelhől táplálkozik és a padláson egyáltalában nincs is vezeték. E szerint tehát a padláson támadt tűz keletkezéséhez a villamos világításnak semmi köze nincsen.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.**

## TARKASÁGOK.

(A gyakornok — költő.) Egy nagykereskedő új gyakornokot fogadott. Csinos, jó megjelenésű ifjú volt az illető és tetszett a kereskedőnek.

— No és szép az ön írása? Olvasható? — kérdezte tőle.

— Igenis, kérem.

— Tegyük próbát. Itt a toll és a tinta és írjon valamit erre a papírra.

A fiatalember leült és kis gondolkodás után a következőket írta le:

Hazádnak rendületlenül  
Légy hive óh magyar!  
Bölcsöd ez, majdan sirod is,  
Mely ápol s eltakar.

A nagykereskedő elolvasta és savanyu arcot vágott. Végül a fejét rázva, így fakadt ki:

— Sajnálom, kedves barátom; de ha ön költő is, akkor nem használhatom.

(Ugorkaszegon.) Az ugorkaszegonre jellemző hírecskét közöl a „Hunyadvármegye.” Nehogy olvasóközönségünkre nézve valamicske is elveszzen ebből a hírből, ime közöljük szószerint:

**Kormányozható léghajó Déva felett.** Szenzációs eset történt f. hó 12-én, hétfőn este városunk határa fölött. Az éjjeli sötétben 10 óra körül Szászváros felől Déva irányában hosszú, szivaralaku, erős reflektoru kormányozható léghajó jelent meg, időközben a magasból hol alászállva, hol felemelkedve Nagyg irányában vonult tovább, majd egy helyben mintegy negyed órát vesztegelt a magasban, később manővrozásokat végezve, különösen négy fordulata volt igen sikerült. Hold nagyságu reflektora módfelel érdekosen árulta el a végzett mozdulatokat s azt a benyomást keltette, hogy vezetője teljesen uralta a hajót, mely

fél 12 óra tájban megfordulva újra csak Szászváros irányában eltűnt.

(Nemcsak engem pofoztak fel.) Szamosújvár közéletét a főtérén elcsattant pofonok tartják izgalomban. A körül folyik a vita, hogy ki adta, ki kapta. A Szamosvölgye azt írta, hogy a borbélymester adta egyik volt tanítványának, mert nagyon konfidens volt. A pofonra azonban megnyugodott. Most következik a legény s ezzel a pofon kinőtt a rendes pofonok sorából s közpofon lett.

A nyilatkozat, mely beismer és leleplez, így szól:

„A Szamosvölgye című lapban 1909. július 11-én egy pár pofon című kitével olvastam, amely cikk reám vonatkozik; a tévedés elkerülése végett kénytelen vagyok az olvasóközönséget értesíteni, hogy a pofozkodó hős Tersánszky Oszkár volt, aki bujdosik a nyilvánosság elől s azzal dicsekszik, hogy ő pofozott föl engem. Igenis, nemcsak az én arcomon, hanem duplán az ő pofáján is csattant el. Amelyek csendes természetét lehűtötték s tovább kullogott. Keresztes Gerő fodrászsegéd, Gabányi Árpád tanu, Szubatics Béla tanu.”

## MULATSÁGOK.

(\*) A székely generális gyűlés lezámolása. Az 1907. évben Aradon megtartott székely generális gyűlés alkalmából indított országos gyűjtés számadásait, mely mai napig személyi okokból véglegesen rendezve még nem lett, e hó 26-án Benkő Gyula, az otthon elnöke és a generális gyűlés bizottságának egyik tagja közreműködésével részletesen átvizsgálta, az eredményről e hó 31-én esti 8 órakor az otthon helyiségében (Répásy-féle 888 vendéglő) megtartandó választmányi ülésen fog jelentés tétetni, ugyanekkor fog a választmány a gyűjtést rendező bizottságnak adandó végleges felmentvénye felett határozni, mely határozatot jóváhagyás végett a legközelebbi közgyűlés elé terjesztik. Felkéretnek úgy a régi, mint az újonnan belépett tagok, hogy a fennebb jelzett választmányi ülésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

### Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, július 27.

A csépléssel annyira előre haladtak már, hogy az új gabonából a piacon hozatal volt. A minőség — amint előre látható volt — rop-pant eltérő.

A gabonaüzlet irányzata, részint mert román búzából nagyobb vásárlások történtek, részint azért, mert így a szezon beálltával a kínálat jut tulsúlyra — lanyha.

A mai piacon elkelt:

300 mm. buza (uj)	13:00—13:30
minőség szerint.	
100 mm. tengeri (ó)	7:30—0:00
Rozs (uj)	8:50—8:60
Zab (uj)	7:30—0:00
100 mm. árpa (uj)	6:50—6:80

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

### Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 27.

Amerika 1-el olcsóbb, 10 ezer mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli záriat	2 órai záriat
Tengeri 1910. májusra	7.07—7.08	7.08—7.09
Buza 1909. októberre	13.45—13.46	13.48—13.49
Buza 1910. áprilisra	13.73—13.74	13.78—13.79
Rozs 1909. októberre	9.83—9.84	9.85—9.86
Zab 1909. októberre	7.65—7.66	7.65—7.66

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde üszletelen.

## IDEGENEK ARADON.

— Július 27. —

Fehér Kereszt szálloda. Pollák Henrik utazó Bécs. — Kovács Henrik utazó Budapest. — Bartha Antal jegyző Almás. — Hönig László utazó Budapest. — Braun Arnold utazó Budapest. — Eckert Lajos tisztviselő Temesvár. — Schön Illés utazó Budapest. — Wersching Dániel kereskedő Oppova. — Wéber Izsó utazó Budapest. — Guttman Sándor utazó Budapest. — Weinberger Izidor utazó Szolnok. — Kiss Ernő főjegyző Déva. — Follinus Emil felügyelő Budapest.

Központi szálloda. Taraba Sándor mérnök Arad. — Pankr Armin utazó Budapest. — Klein Lipót utazó Budapest. — Elbert Mihály utazó Budapest. — Gerher Henrik ékszerész Brád. — Stein Lajos utazó Budapest. — Blumenstock Lipót kereskedő Nagykikinda. — Bolyos József főszolgabíró Borossebes. — Hartenstein Jenő igazgató Budapest. — Kuchler Béla gyógyszerész Versec. — Friedländer Sámuel ügyvéd és családja Nagyvárad. — Goldberger Ignác kereskedő Buaapest.

Vass szálloda. Pauló István utazó Budapest. — Illeek József mérnök Pozsony. — István Elek utazó Budapest. — Dániel Lajosné kereszmárosné Gyula. — Bázsik István kereskedő Pankota. — Lövi Adolf kereskedő Temesvár.

Pannonia szálloda. István Elek könyvelő Budapest. — Lánzos József kereskedő Csucs. — Schatteles Rafael utazó Temesvár. — Clement Ernő utazó Budapest. — Fischer Bernát utazó Nagyvárad. — Róth Emánuel kereskedő Szeged. — Rabatin Dezső utazó Békéscsaba.

Augusztus 1-én, vasárnap lesz az aradi nyomdások által rendezendő nagy népünnepély, ahol versenyes kabaret, tűzijáték stb. és este táncvigalom lesz. A népünnepély a városliget összes helyiségeiben lesz megtartva.

## NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. július hó 28-án:

### Gül-Baba.

Kékes színdarab 3 felvonásban, 4 képen. Irta: Martos Ferenc. Zenéjét szerzette: Huszka Jenő.

#### SZEMÉLYEK:

Gül Baba	Hunyad J.	Zulejka	Benkőné P.
Leila, leánya	Zalay Margit	Mujkóné	Leőveiné
Kucsuk Ali	Ladiszlai J.	Zulfikár	Kulcsár L.
Gábor diák	Rontai B.	A budai bíró	Várnai Jenő.
Mujkó, cigány	Faludi K.	Főzárandok	Keller István

Kezdete 8 órakor.

## URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró, Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. július 28-án, szerda:

1. Érdekes sakkjáték. Komikus. — 2. Kutyamenhely. Természet után. — 3. Két reches alak kacagató. — 4. Varázs szimfónia. Bohózat. — 5. Szudáni csapatok. — Természet után. — 6. A cigánylány boszúja. Dráma. — 7. A Duraad-család. Bohózat. — 8. Nápolyi boszu. Dráma. — 9. Kezdő e ezős. Komikus.

Előadások este fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a ca. és kir. 33. gyalogosvéd zenekara játszik. — Cukrászda.

## NYILTTÉR.\*

### Köszönetnyilvánítás.

Dénes Jakab dr. ur, nagybuttyini köz- és váltóügyvéd, peres dolgaim elintézése körül annyi lelkiismeretességet és önzetlen ügybuzgalmat tanúsított irányomban, hogy kellemes kötelességet vélek teljesíteni, amidőn ezért egyrészt hálás köszönetet mondok neki, másrészt pedig peres ügyek vitelére a legmelegebben ajánlom őt mindenkinek.

Menyháza, 1909. július 26. 2762

Schida Józsefné,  
az „Elza-szálló” tulajdonosa.

MEGLEPŐSÍNTÉCSODALATOS GYÓGYEREDMÉNYEK

APTAMÁSI

ÜNHUM GYÓGYVIZ

zel gyomor, vesé, hólyag és  
bélbántalmaknál oala-  
mint asthma, bronchiale,  
köszvény és húgysavas  
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas  
és Fejér Gyula cégeknél  
5841 Aradon.

## Julius I-én

életbe lép az új bortörvény!

## Bornylvántartási

könyvek

füzetek és nyomtatványok  
jutányos árban  
kaphatók

## Pichler Sándor

papíros, írószer és üzleti könyv  
raktárában

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 547

9561—1909. sz.

## Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757-403/1884. számú szabályrendelet 5. § a értelmében felhívom a ház- és telek tulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asphalt burkolattal ellátott gyalogutat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutat este 7 és 8 óra között meglocsolassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntetetténi fognak. Arad, 1909. évi május hó 5-én.

Sariot,  
főkapitány.

## Papirkalapok

minden színben

kaphatók

## Pichler Sándor

papirkereskedésében

Arad, Szabadság-tér 1.

Vidéki megrendelések azonnal esz-  
közöltetnek. 951

# Állandó gyors- és gépirási tanfolyam!

Augusztus 1-én új tanfolyam nyílik meg. Tanórák az esti órákban (6—9 ig) tetszés szerint.

A tanfolyam végeztével bizottság előtt vizsga tartatik és a növendékek szabályszerű bizonyítványt nyernek. 2081

Mérsékelt tandíj! Beiratkozás egész nap!

## Ziffer és Molnár

Összes Írógépek műszaki Intézete

Arad, Szabadság-tér 16. szám.

**Feltűnő újdonság!**

## DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhat.

### SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Használt

## Ólom

megvételre kerestetik

# Szálloda

Erdélyben, hét szoba, kávéház, étterem, táncterem, istállókkal

háromezer forintért eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

2728

## Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

## Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik, ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

## Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskáknak még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.

## Hajvesztő

„Depillor“. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona. 191

## Ideális

legjobb, legtartósabb gummi ovser a „NITER“, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

## Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

## TERVEPÁLYÁZAT

1923—1909.

### Tervpályázat.

Arad szab. kir. város közönsége a közgyűlésnek 17964/456—1909: sz. határozata alapján pályázatot hirdet a felsőtemetőbe vezető bejáró kapu tervének az elkészítésére a következő feltételek mellett:

1. A pályázatban csak aradiak vehetnek részt.
2. A pályázat tervei 1:20 méretben készítendőek — plasztikus mintánál 1:10 a méret — azonkívül magában kell foglalnia egy alaprajzot, első, hátsó és oldalhomlokzati rajzot, keresztmetszeti rajzot és végül előmértetes részletes költségvetést is.

Tájékoztatásul szolgál még, hogy a kapu nem elzárásra, hanem a bejárás hangsúlyozására szolgál és hogy az építési költség legfeljebb 10000 korona.

3. A névalírással ellátott pályázati tervek legkésőbb 1909. évi október hó 1-én déli 12 óráig a polgármesternél nyújtandók be. Későbbben érkezett pályaművek nem fogadtnak el.

4. A bírálóbizottságot a törvényhatósági bizottság állítja össze.
5. A pályadíj 150 korona az elsőnek és 100 korona a másodiknak.

A díjazott tervek a város közönsége tulajdonává lesznek, melyekről szabadon rendelkezik.

6. A bírálóbizottság a beérkezett tervekről 14 napon belül dönt, jogában van azonban a város közönségének, ha a pályázat nem kielégítő, azt részben, vagy egészben visszavonni a pályadíjakat és esetleg új pályázatot rendelni el.

7. A bírálóbizottság döntés előtt az összes pályázatokat közszemlére állítja ki.

8. Mindkét pályázatra ezen szabályzat megállapításai érvényesek. Arad, 1909. évi június hó 26.

A városi tanács

22037—1909.

## Hirdetmény.

Arad szab. kir. város tanácsa a m. kir. belügyminiszteriumnak rendelete nyomán ezennel közzé teszi, hogy mindazon tartalékosok és póttartalékosok, a kik a Boszniaiban, Hercegovinában és Dalmáciában állomásozó csapatokhoz, intézetekhez és tengervédhez fűződő évi március hó 15-én kivételes tényleges szolgálattételre behívtak, illetőleg már 1908. évi november hó 8-án nyilvántartottak, azon esetben, ha minden kétséget kizárólag igazolni képesek, hogy visszamaradt családjukat saját keresményükből tartották fenn és behívásuk következtében visszamaradt családjuk önjelétől magát fentartani képes nem volt, összeírásuk és a kincstár által nyújtandó segélyben való részesítésük végett folyó évi augusztus hó 10-ig a polgármesteri hivatalban jelentkezzenek.

Arad, 1909. július 17.

A városi tanács.

Magyar forrás. Húgyhajtó és Húgysavoldó Magyar forrás.

## Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta ízű, természetes szénsavban gazdag, bór és dus Lithion-tartalmú ásványvíz, nincsen kellemetlen mellékíze.

### Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségekben, csúszos bántalmaknál: továbbá a légző- és emésztő szervek hurutos bajainak gyógyítására. 1726

## SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat

Külföldi és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is.

Telefon

Telefon

Eperjesen: 74.

Budapest: Igazgatóság: 111—93.

Kapható mindenütt.

Vezérképviselő: Arad és vidéke részére: Havas Ármin, Fő-utca. 72

## APRO HIRDETÉSEK

### Akinek

ismeretség híján

háztársra,  
nevelőre,  
üzletvezetőre,  
könyvelőre,  
segédre,  
ispánra,  
gazdatisztra,  
kulcsárra,  
vinczellérre,  
kertészre,

kulcsárra,  
gazdasszoyra,  
szakácsnőre,  
szobaleányra,  
házi- vagy  
irodaszolgára,  
pénzbeszedőre,  
házmesterre,  
stb.-re  
van szüksége.

### Aki

eladni kíván

butort,  
zongorát,  
bort,  
gyümölcsöt,  
gabonát,

üzletet,  
műhelyt,  
lakást, stb.  
vagy

### Aki

mindezeket vétel vagy bérbevétel cél-  
jából keresi;

### Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-  
sabbán ér célt, ha az

## „ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

### Jómódu, független

intelligens ifju oly csinos hölgy  
diskrét barátságát keresi, akit ál-  
landóan támogatna. Legnagyobb  
titoktartás biztosítva. Leveleket  
„Csak titokban” jellegével e lap  
kiadóhivatalába kérek. 2747

### Ujdonságok kölcsönzésre!

Ujvári: Az új keresztény. Blicher  
Clausen: Erősebb az életnél. Göm-  
bősné: Az urasszony. Heyermans:  
Remény. Crawford: Arethusa. Tá-  
bori Kornél: Bűnös nők. Pásztor  
Mihály: Cifra nyomorúság. Pem-  
berton: Vezércsillag. Lorrain:  
Helie, a szobapincér. Maritimus:  
A nagy háború, kölcsönzésre kap-  
hatók Kerpel Izsó kölcsönkönyv-  
tárában Aradon. 262

### Női- és gyermekruha varrónő,

perfect, Budapestről jött, ajánko-  
zik uri házakhoz. Boczkó-utca 11.  
első emelet. 6. 2761

### Nagyobb fizetéssel tanulót

felvesz: Rosenblüh H. és Társa  
divatkereskedése. 2788

### Modern kölcsöntárunkba

érkezett ujdonságok: Móricz Zs.  
Hét krajcár. Felicitas Rose: Heide-  
schulmeister, Zobeltitz: Die körbe  
des Herrn von Wildenberg, Ingusz  
I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 178

### Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező  
gépeket előnyös részletfizetésre.  
Fényképezési lencsék bármely mi-  
nőségben, s az összes fényképe-  
szeti kellékek és ujdonságok rend-  
kívül előnyárban. Bloch H. papir-  
kereskedése és könyvnyomdája.  
Fényképezési cikkek gyári rak-  
tára. Telefon 126. sz. 600 oldalas  
árjegyzék kívánatra ingyen. Vi-  
déli rendelésekhez részletes hasz-  
nálati utasítás és ujdonságok is-  
mertetése lesz mellékelve. 1215

### Eladó szöllő

Világosan. A 12-ös motoros meg-  
állótól 5 perc. Kb. 5 kataszt. hold,  
rajta borház teljes felszereléssel.  
Szép új nyaraló; alatta fugázott  
kőpince teljes berendezéssel. Min-  
den szükséges eszköz a szőlő- és  
borgazdasághoz. — Jutányos ár!  
Györke Lajos tanár, Brassó. 2569

### Keresek

egy német ajku, szerény igényű  
kisasszonyt 2 kisleány és egy 6  
éves fiu melé, ki a gyermekek  
nevelését és gondozását magára  
vállalja. Ajánlatokat bizonyítvány  
másolatokkal és fényképpel kér  
Steiner Ferencné, Déva. 2749

### Egy jó családból való fiu

tanulónak 20 kor. fizetéssel felvé-  
tetik. Bővebbet Reich El., verseny-  
bazárban. 2745

### Épületfakereskedés

(20 év óta fennálló) román vidé-  
ken, forgalmas mezővárosban, na-  
gyobb állalat miatt átadó. Átvé-  
telhez 6—8 ezer korona szüksé-  
geltetik. Ajánlatokat „Füzlet” jel-  
ge alatt a kiadóhivatal továbbít.  
2746

### „Doppelle Moral”

szenzációs leleplezések a német  
igazságszolgáltatásról és társadalmi  
életéről. Szerzőjét, Gautnert, az is-  
mert író a müncheni büntetőör-  
vényszék e regény miatt sajtó ki-  
hágással és csalással vádolja. A  
mű, mely megjelenéskor 400,000  
pldban lefoglaltatott, nagy oktáv  
alakban, 288 oldal szöveggel 50  
fill.-ért kapható Ingusz I. és Fia  
könyvkereskedésében Arad. Füzlet  
Andrassy-tér 16., Fióküzlet:  
Weitzer János-utca.

### Engelhardt-léle

## Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek

részére 2095

### tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában

kaphatók.

### Villanyvilágítás,

elektromotor, szellőztető, tele-  
fon, villámhárító, villamoscsengő  
és jelző berendezések.

### Gáz- és villanycsillárok,

lámpák és izzótestek a legol-  
csóbb árak és legjobb kivitelben.

## DIAMANT FERENC

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus udvar.)

Telefon 595. 2717

## Alkalmi vételek

és eladások

## ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben. Arad legna-  
gyobb óra és ékszerraktára

## Deutsch Izidor

óras és ékszerész 2701

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

## Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és bril-  
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-  
vétetnek vagy más tárgyra átcsereleltetnek  
TELEFON 438. TELEFON 438.

Két évi jótállás!

Arad lucatonként  
4, 6, 8, 10 korona.

As elárultó helyek kimutatásáért, árjegyzékét  
és eredeti propagandá reklámot ingyen küld az  
OLLA gummiágyár Wien III/194. Praterstrasse  
No. 57.

20698—1909. sz.

## Hirdetmény.

Ertesítjük az érdeelt közönsé-  
get, hogy a borhamisítás és ha-  
misított bor forgalomba hozatalá-  
nak tilalmazásáról szóló 1908. évi  
XLVII. t.-c. 14. §-ában előírt bor-  
nyilvántartás vezetése tárgyában  
folyó évi május hó 28-án 64200—  
VIII. 2. szám alatt kiadott rende-  
let 2. pontja értelmében a bor-  
nyilvántartási füzet vagy könyv  
az illetékes községi előjáróság  
(városban a polgármester vagy  
helyettese) által le kell bélyegez-  
tetni.

Arad, 1909. július 2.

A városi tanács.

### Alkalmi vétel:

Alsó lepedő varrás nélkül frt. 120

Remek szép zephyrek,  
jól mosható, 16 é, 19 krajcár.

Maradék himzések és csipkék félárban

Napernyők és esernyők igen olcsó árakban.

## HOFFMANN SÁNDOR, ARAD

Színház-épület.

701

■ JÓ HÁZBÓI VALÓ FIU  
tanulónak felvétetik.

■ KIRAKATRENDEZŐ SEGÉD FELVÉTELK